

Slovenski dom

Stev. 247.

V Ljubljani, ponedeljek 31. oktobra 1938.

Leto III

Voditelj Slovencev dr. Korošec je začel volivni boj

**Najprej volitve, potem takoj ureditev naših notranjih razmer
Za bodočnost Slovencev in Slovenije se ni treba nikomur bati**

Naša stranka stoji danes v sredini političnega življenja v državi. Ona je najmočnejša, najbolj organizirana stranka, stranka z jasnim programom za sedaj in za bodočnost. Nobena druga stranka ji ni v razsežnosti in moči enaka. Dravska, Dunavska, Moravska, Vardarska, Zetska, Drinska in Vrbavska banovina so v njenem tabornem napovedi, kakšen bo izid volitev dne 11. decembra, zaradi tega ni težka.

Zato pa vidimo, da se vse druge stranke, stranke, frakcije in pokret iz strahu pred velikim porazom zbirajo in strinjajo skupaj v eno skupino, da bi izvele maksimum uspehov iz volivnega boja. Komunisti, socialisti, pohorci, pofoveci, nezadovoljneži in vsakovrstni odpadki iščejo in prosijo zavetja in zaščite pod streho edine kompaktnije Radiceve ali Mačkove stranke. To je konglomerat, to je mešanica, ki se razdrobi v svoje drobce, ako močno udariš po njej. In mi bomo dne 11. decembra z svojo močjo udarili po njej, da se bo razletela v drobne kosce.

Ta mešanica, ki se lepi na Mačkovo stranko, nima nič skupnega ne med seboj, ne z dr. Mačkom. Naj reče, kar kdo hoče, mi smo po svojem programu vendarle prvi in edini poklicani, da se sporazumemo z dr. Mačkom glede ureditve naših notranjih razmer. Mi imamo voljo za to, mi imamo moč, mi imamo tudi jasen program za to. Združena opozicija nima niti sedaj niti ne bo imela v bodoče dovolj moči, niti nima dovolj realnega in izdelanega programa za to. Kako pa se naj pofoveci, pohorci, socialisti, komunisti uporabijo v enotno konstruktivno delo, tega nihče ne ve povedati. Smešno bi bilo kaj takega trditi in verovati.

Recimo, četudi tega nihče ne veruje, da bi naša pisana opozicija dobila 11. decembra večino. Ona bi ne bila sposobna niti za trenutek, da prevzame in nosi na svojih ramenih celo državno zgradbo. To je le koalicijska za volivno borbo proti nam, ne pa koalicijska za vladanje! To bi nastale težave in zapletitjaji, ki si jih noben prijatelj miru in reda v državi ne more želeči, posebno v sedanjih časih ne, ko je mednarodna situacija še vedno motna in nejasna.

In kaj bi pomenilo zunanje politično, ako bi, recimo, zmagal ta konglomerat? Mi bi se takoj oddaljili od sedanjega zunanje politične linije, ki nam je ravnokar zagovarjala mir na vse strani, nas obvarovala vsake vojne nevarnosti in nam ohranila celino in ugled države. Kdor se hoče podati v vojne nevarnosti, naj gre s komunisti, socialisti, pofoveci in pohorci, pametni in trezni ljudje pa, o tem sem prepričan, bodo šli z nami, ki smo tudi zunanje politično prestali skušnjo z odličnim uspehom.

Ali ni tudi simptomatično za miselno zastoj naše opozicije, da prihaja še vedno z zunanje politične orientacije, ki je v zadnjih viharjih časih doživela brodolome in ki jo zapušča sedaj tudi njeni dosedanjí poborniki?

V politiki je vedno treba gledati v bodočnost in naš narod naj v teh volitvah dobro premisli, v katero smer naj plovemo, v nevarnosti vojne ali pa v mirno sožitje narodov. To je treba enkrat glasno povedati, da ne bo zaradi bodočnosti kakšne nejasnosti.

Naša zmagala pomeni: nadaljevanje naše notranje pomirljive politike in razširjenje le-te za rešitev vseh aktualnih političnih problemov, zmaga nasprotnikov bi pomenila popolni kaos v notranjih razmerah. Nihče ne bi vedel ne kod ne kam.

Naša zmagala pomeni: prijateljstvo z vsemi narodi, osobito s sosednjimi, ohranitev dragocene miru; zmaga nasprotnikov bi pomenila, da krenemo na nova pota, polna nevarnosti za mir in za celo našo državo.

Naša zmagala pomeni, da vemo, kam gremo v notranji in zunanji politiki.

V teh volitvah gre za tako važne in velike stvari, da se mi zdi premalen kos, da bi se v tem trenutku bavil z različnimi Kramerji, Puclji, Petejani ali celo s Stanovniki. Vsakdo nam mora priznati, da smo celo državo in z njo tudi Slovenijo vodili k napredku, blagostanju, miru in redu. To so neprecenljivi uspehi naše notranje politike.

Zopet se čuje, tose namreč ponavlja pri vsakih volitvah, da dr. Korošec in njegovi prijatelji prodajajo in izdajajo Slovenijo. Vsakdo v državi, Slovenec, Hrvat in Srb ve, da dr. Korošec ljubi svojo državo in svojo Slovenijo. Ali ljubezno prodaja svojo zemljo? Kdo se je briga od zedinjenja sem do danes za Slovenijo? Kdo se je briga za univerzo? Zato srednje šole, za meščanske šole, za ljudske šole, za akademijo znano-

sti in umetnosti? Vsi so bili nasprotni, vsi so nam metali polena pod noge, vsi so govorili o slovenskem jeziku nasprotno ali vsaj s preziranjem. Vsega tega in marsičesa ne bi imeli, ako bi dr. Korošec in njegovi pristaši ne bili zvesti v ljubezni do svoje ožje domovine. Poglejte samo, kaj smo imeli pred dvajsetimi leti in kaj imamo danes! Vključno nasprotovanju onih, ki sedaj visijo na Mačkovi listi, smo dosegli velikanski napredek in mi vemo, da naše delo in naši uspehi še niso končani.

Naša vlada je trdno odločena, da bo po volitvah resno začela z reševanjem notranjih razmer. V tem volivnem boju dajati kakšna podrobna pojasnila, za to volivna razburkanost ni prikladna. Gotovo bodo Hrvati z nami bolj zadovoljni kot s svojimi zavezniki pofoveci, pohorci in komunisti.

Da mislimo na Slovence, je samo po sebi umljivo. Za bodočnost Slovencev se ni treba nič bati.

Vse razumem, kar se sedaj dogaja v početku volivne borbe. Razumem, da je večina naših nasprotnikov izgubila svoje glave in svoje programe in da se v splošni zbežanosti zateka k dr. Mačku. Samo tega ne razumem, da bo dr. Maček pod svojo streho vzel tudi komuniste. To je nekaj nezasišane, nekaj strašnega, ker daje s tem pobudo največjim neprijateljem družabnega reda in miru. Nevarno se je s tem strupom igrati. Toda treba je pred svetom pribiti to žalostno in nevarno početje. Vsa Evropa, posebno naše sosedne države, se bori proti temu strupu, a dr. Maček ga sprejema pod svojo streho! Komunistem ni neškodljiv, kakor je n. pr. saharin, on je strup.

Da mislimo na kmeta, obrtnika in delavca, mislim, da smo to dovolj pokazali že doslej s svojimi dejanji. V ozki zvezi s temi stanovni bomo tudi v bodočnosti stali vse, kar zahteva njihova korist in njihov napredek. Prepričan sem, da bodo naše finance, ki so sedaj bile drugod angažirane zaradi nevarne zunanje politične situacije, kmalu dovolile, da bomo tudi našim uradnikom, ki tako vestno vršijo svoje dolžnosti, prišli na pomoč in izboljšali njihovo težko stanje.

Trojno je potrebno za našo čim sijajnejšo zmago: da smo složni in se ne ukvarjamo z malimi osebnostnimi vprašanji, da gremo z vso vmo na delo in da ne zane-marjamo intenzivne agitacije; da gremo z navdušenjem, korajžjo in ponosom po svojo zmago!

Francija in Nemčija bosta v decembru podpisali nenapadno pogodbo

Vesti o obisku maršala Göringa v Parizu

Pariz, 31. oktobra. Iz vladnih virov poročajo, da bosta Francija in Nemčija v kratkem podpisali pogodbo o nenapadanju. Pogodbo bo napovedala posebna izjava, podobna angleško-nemški izjavi v Münchenu. Nemška vlada je začela o tem sporazumu razpravljati takoj po vrnitvi zunanjega ministra Ribbentropa iz Italije. V francoski vladi pa se bodo začeli posveti o tem važnem dejanju danes, ko se vrne predsednik Daladier s kongresa vojne stranke v Parizu. Prvih uradnih sporočil o tem dogodku pričakujejo še ta teden. O glavnih točkah sporazuma o nenapadanju sta se dogovorila Hitler in bivši francoski poslanik v Berlinu Poincaré ob zadnjem sestanku v Berchtesgaden. V dokaz, da so vesti o temeljitnem zbljzanju med Nemčijo in Francijo resnične, navajajo zaključni govor predsednika vlade Daladiera, v katerem je dejal med drugim:

Sedaj je potrebno, da vemo, ali je radikalna stranka pripravljena stopiti na trnjevo pot, na kateri ni političnih kompromisov. Naše osebne razmere ne pomenijo nič, kar je glavno, to je bodočnost republike.

Ne bom pokleknil pred nobenimi spletkami, najsi pridejo od katerekoli strani. Izbral sem si svojo pot, prevzel sam odgovornost ter grem v tej smeri dalje, naj se zgodi, kar se hoče. Od ponedeljka dalje bom obvestil javnost o korakih, ki jih smatram za potrebne.

»Petit Parisien«, ki velja za napol uradno glasilo francoskega zunanjega ministra, pravi, da bo sporazum podpisan najbrž konec decembra. Pri tej priliki bi obiskal Francijo v Hitlerjeve mimenu maršal Göring, s čimer misli Nemčija dati temu dogodku posebno slovesen poudarek.

Italija in Nemčija sta sprejeli posredovanje med ČSR in Madžarsko

Italijanski zun. minister grof Ciano in nemški minister Ribbentrop se sestane 2. novembra na Dunaju

Praga, 31. okt. o. Italijanska in nemška vlada sta po svojih poslanikih v Pragi sporočili českoslovaški vladi, da sprejmeta povabilo českoslovaške in madžarske vlade za razsojanje v obmejnem sporu med omeba državama.

Poročilo, da sta nemška in italijanska vlada sprejeli vlogo razsodnika v sporu med Madžarsko in Českoslovaško, je izzvalo veliko zadovoljstvo v ČSR. Prav tako so zadovoljni z vestjo, da se v ta namen dne 2. novembra sestane na Dunaju grof Ciano in von Ribbentrop. V Pragi pričakujejo, da bo ta sestanek popolnoma razčistil položaj v Podonavju.

Sestanek med Hitlerjem in bivšim avstrijskim kanclerjem dr. Schuschniggom

London, 31. okt. o. Angleški listi poročajo z Dunaja, da je kancler Hitler pretekli teden, ko se je mudil v avstrijski prestolnici, obiskal bivšega kanclerja dr. Schuschnigga. Dr. Schuschnigg je interniran v hotelu Metropol in ga strazi agenti politične policije. Razgovor med Hitlerjem in bivšim avstrijskim kanclerjem je trajal uro dolgo. Nemški uradni krogi te vesti ne zanikujejo.

Dr. Schuschnigg je bilo sprva dovoljeno, da se udeleži pogreba svojega očeta, ki je bil avstrijski maršal. Tik pred pogrebom pa so dovoljenje preklicali, češ da je zdravstveno stanje bivšega kanclerja tako, da ne dopušta tolikega napora. Pogreb kanclerjevega očeta je potekel v največji tišini. Za krsto sta stopala kanclerjeva žena Vera in njegov starejši sin Kurt. Razen najbližjih sorodnikov je šlo za pogrebom samo še nekaj najzvestejših prijateljev kanclerjeve rodbine.

Amerika je včeraj doživela svetovno vojno

New York, 31. okt. o. Združene države so bile včeraj prizorišče silnega strahu in zmede, ki jo je povzročil radio. Radijski poslušalci po vsej državi so bili prepričani, da je izbruhnila strašna svetovna vojna, katere žrtev bodo postale Združene države.

Nekaj skupina ameriških radijskih postaj je namreč včeraj oddajala dramatičnejšo romanso »Svetovna vojna«, katerega je napisal Anglež H. G. Wells, pisec številnih fantastičnih del podobne vrste. V njem pisatelj prikazuje bodočo vojno med Ameriko in ostalimi zemljami. Poslušalci so igro vzeli za poročilo, zaradi česar se jih je polotil grozen strah, tako da je v vsej Ameriki prišlo do razburljivih prizorov. Ljudje so bili prepričani, da so nemška letala že uničila s plini New York in druga mesta ob zahodni ameriški obali, ker je tako povedal radio. Radijski poslušalci so te vesti širili med ljudstvom, da je vso Ameriko kmalu zajela zmeda, kakršne skoraj ne pomnijo. Zenske in otroci so v blaznem strahu drveli v doma in iskali zavetja. Začel se je silen naval na železnice, ki vozijo na podeželje. Radijske postaje so takoj prenehale z oddajo te razburljive igre in skušale s poljavnimi pomirili razburjeno ljudstvo, kar je bilo seveda zelo težko. Nemir in strah sta se polegla šele v poznih nočnih urah.

Brat generala Franca se je smrtno ponesrečil

Burgos, 31. oktobra. AA. Reuter: Šele sedaj se je zvedelo, da je Ramon Franco, brat generala Franca, mrtev. Ponesrečil se je z letalom že v četrtak. Pokojni brat državnega poglavarja nacionalistične Španije generala Franca Ramon Franco je bil izmed najbolj znanih španskih letalcev. Proslavil se je tedaj, ko je prvi poletel iz Španije v Južno Ameriko. Ramon Franco se je politično udeleževal že tedaj, ko še ni bilo španske repub-

Vesti 31. oktobra

Slovesno službo božjo ob 20. letnici českoslovaške republike so imeli v soboto v Parizu. Govor je imel kardinal Verdier, ki je dejal, da Francija ni mogla pomagati českoslovaški, ker je bila notranje preveč razdvojena, da pa to dejstvo boli vse francoske rodoljube.

Praska vlada je razpustila še dve framasonski loži v Pragi, in sicer veliko ložo »Stari prijatelji« ter ložo »Sebi in potomcem«. Ljubljansko »Jutro« seveda o tem nič ne poroča, ker zastopa mnenje, da so framasoni iznajdba klerikalcev.

Južnoafriški vojni minister Pirow je včeraj dopotoval iz Lizbone v Burgos in se bo z zastopniki nacionalistične Španije posvetoval po enotnem nastopu med južnoafriško zvezo, Portugalsko in Španijo, če bi prišlo do razgovorov glede vrnitve bivših nemških kolonij v Afriki.

Grški kralj Jurij je z Brda odpotoval v London, kamor je dospel včeraj dopoldne. Takoj po prihodu je obiskal angleškega kralja in se z njim razgovarjal celo uro.

V Moskvi so prijeli in zaprli pet voditeljev strokovnih organizacij, med njimi Jegorova, češ da so delali nerazpoloženje med delavstvom proti Stalinu.

Govor o spremembi meja je imel včeraj bolgarski poslanec Mošanov v Ruščuku. Dejal je, da Bolgarija zahteva spremembo meja, ker je veliko Bolgarov po mirovnih pogodbah prišlo v sosedne države. Imenoval je pri tem Romunijo, Jugoslavijo in Grčijo.

Devet milijonov funtov šterlingov posojila bo dobila Bolgarija od Anglije, ker bi jo Anglija rada osvobodila nemškega gospodarstva in političnega vpliva.

Angleška delavska stranka je včeraj izdala obsežen razglas, v katerem kliče angleško ljudstvo, naj posveti vse sile ohraniti miru. V razglasu napada vlado, češ da vojne ni odvrnil predsednik Chamberlain, marveč dr. Beneš. Za trajno preprečitev vojne da je potrebno ojačenje Zveze narodov, ureditev skupne varnosti, združenje demokracijnih držav proti avtoritarim državam in pa čim močnejša oborožitev Anglije. Šele potem bo možen kak razgovor o kolonijah in o razdelitvi surovin.

Zaradi položaja na bližnjem vzhodu je odstopila vlada v Siriji.

Bivši francoski poslanik v Moskvi, Coulondre, se ni maral udeležiti poslovilne večerje, ki jo je njemu na čast hotel prirediti zunanji minister Litvinov. Coulondre je povabil odklonil, ker so sovjetski listi zadnje čase Francijo zelo napadali, vlada pa tega ni hotela preprečiti.

Oblast nad angleškim delom mesta v kitajski prestolnici Hankovu so včeraj prevzeli Japonci.

Vesti o atentatu na generala Franca nacionalistična španska vlada odločno zanika.

Pri veliki vojaški paradi za 16. letnico ustanovitve turške republike je sodelovalo tudi 200 vojaških letal. Predsednik vlade je ob tej priliki prebral sporočilo bolnega predsednika Atatürka vojski in ljudstvu.

Predsednik barcelonske vlade, Negrin, je imel v soboto po radiu govor, v katerem je orisal bodočo notranjo in zunanjo politiko svoje vlade. Dejal je, da barcelonska vlada ne bo sprejela nobene posredovanja za mir, če ji ne priznajo mednarodnih pravic.

Pri včerajšnjih volitvah v portugalski parlament je postavila kandidatke samo lista narodne sloge, katere zastopnik je predsednik vlade Salazar. Lista je dobila vseh 90 poslancev.

Dan kitajske liktorske mladine so slavili v soboto po vsej Italiji.

20.000 italijanskih naselnikov za Libijo je odpotovalo v petek in soboto iz Genove ter Napolija. Naselnike čakajo v Libiji čisto nove hiše in vasi, postavljene po najmodernejših stanovanjskih načelih, z elektriko, tekočo vodo itd. To je največje število, ki se je kdaj v zgodovini hkratu izselilo iz Evrope v čezmorska kraja. Načrte za to veličastno naseljevanje Italijanov v Libiji je naredil guverner maršal Balbo.

Českoslovaški poslanik v Londonu Jan Masaryk, sin pokojnega predsednika Masaryka, je odstopil.

Švicarska vlada je odklonila 1100 judovskih prošenj za naselitev v Švici. Vse Jude, ki so zadnje čase pribežali iz Českoslovaške in iz Avstrije, bodo takoj poslali v koncentracijska taborišča.

like. Tik pred propadom monarhije je z letala nad Madridom metel prve letake tedanje republi-kanske vlade. Ko se je začelo nacionalistično gibanje v Španiji, se mu je takoj pridružil in mu je njegov brat odredil tudi več važnih nalog.

Italijanski prestolonaslednik pri Hitlerju

München, 31. okt. Včeraj je bila v Münchenu poroka kneza Evgena Savojskega s knežjino Luizo Burbonsko. Cerkvenega obreda v münchenski stolnici so se udeležili zastopniki skoraj vseh evropskih vladarskih hiš, med njimi italijanski prestolonaslednik Umberto, bivši španski prestolonaslednik Alfonz, bivši bavarski prestolonaslednik knez Ruprecht in drugi.

Italijanski prestolonaslednik Umberto je bil včeraj popoldne Hitlerjev gost v kanclerjevi vili v Obersalzburgu pri Berchtesgaden. Prestolonaslednik je prišel tja z avtomobilom, ki mu ga je poslal Hitler v München. Takoj po prihodu sta se Hitler in presto-

lonaslednik umaknila v kanclerjeve zasebne prostore in imela tam kratek razgovor, nakar je Hitler povabil visokega gosta na kosilo, katerega se je udeležilo še nekaj najbližjih Hitlerjevih sodelavcev. Na kavo po kosilu pa je bilo povabljenih večje število ljudi. S kavo so gostom postregli v veliki sprejemnici Hitlerjevega dvorca.

Italijanski prestolonaslednik se je v Hitlerjevem avtomobilu odpeljal ob 15. nazaj v München, kjer se je udeležil slovesnosti v proslavo fašistskega pohoda na Rim. Uradna poročila poudarjajo, da je bil prestolonaslednikov obisk pri Hitlerju čisto zasebne- ga značaja.

Spominjamo se dragih ranjkih

Ljubljana, 31. oktobra.

V megleno sivino so zagnjena polja, pogled se ustavi še na temnih, nerazločnih obrobih dreva in hiš v prvi daljavi, vse se zdi nekam utrujeno, zaspano. Njive so prazne, po gozdnih poteh leži rumeno listje, življenje odmirja, zemlji se hoče počitka. Prav v ta pozni jesenski čas je Cerkev postavila praznik, ki je posvečen spominu vseh mrtvih. Se slavimo na praznik Vseh svetnikov avelle vzgleda velikih mož in žena, ki so svojo zemeljsko pot dokončali zmagoslavno in so zdaj deležni sijaja ob božjem prestolu, veselimo se njihove velike sreče. Naša misel pa se v otožnem spominu že tudi zamaja pri naših dragih pokojnikih. Živo nam spet stopajo pred oči vselej ure, ki smo jih bili z njimi preživeli, obrazi dragih znancev spet vstanejo pred nami. Zdi se nam kot bi se bili pravkar poslovili od njih, ne za večno, le za nekaj časa, le toliko, da se vrnejo s kratke poti. Kolikšna naj je bila bridkost ob uri slovesa, veselje jo je spremljalo v naših srcih neka razločna gotovost: saj to slovo ni za vselej, saj se bomo še videli. Vi ste že končali svojo zemeljsko pot, nam pa je bilo sojeno, da jo bomo morali hoditi še nekaj let — in spet se bomo videli, v življenju, ki bo lepše, v dnevu, ki bo večni, v razpoloženju, ki ga nikdar več ne bodo kvarile skrbi, v bivanju, ki bo brez kraja srečno. Te misli obživljajo, ko stopamo pred grobove svojih dragih ranjkih, ko jih okrasimo, ko na njih prižgemo sveče in pomolimo za njihove duše. Sklanjamo se nad njihove grobove, prevzema nas ena sama misel, velika resnica, da je naše življenje na zemlji podobno kratkim sanjam, naš zemeljski dom je le kratka postaja, naša prava domovina pa je onkraj groba, v večnosti, pri Bogu v nebesih.

Ludje ureja o in krasi grobove

Ze štirinajst dni pred praznikom Vseh svetnikov se ljudje odpravljajo na pokopališče. Najprej je treba očistiti grob, zglediti kamen, okrog poslednjega doma nasuti novega peska, pogrebni, potrebiti plevel, prebarvati križ. Dober teden dni pred praznikom je na pokopališču pri Svetem križu živo. Ti dnevi so vsako leto posvečeni spominu mrtvih, v njihovem znamenju potekajo. Mnogi prihajajo iz mesta, hite na božjo njivo in se na njej zamujajo do mraka. Pietetni molk vlada na pokopališču, čeprav se zbirajo tisoči ljudi. Ta pisani vrvež je brez hrupa, le najpotebnejše besede padajo. Okrog slednjega groba se zbirajo sorodniki, znanci in prijatelji pokojnika, ki v njem spi in čaka mogočnega glasu, ki bo zapovedal vstajenje in sodbu. Dva dni pred praznikom Vseh svetlih srečavate na poti, ki pelje k Svetemu križu od jutra do večera velike skupine ljudi; eni prihajajo, drugi pa se vračajo. Jesensko cvetje nosijo in sveče, ki jih bodo prižgali na grobovih. Pred pokopališčem se grmadijo veliki šopi krizantem. Sem pristopajo tisti, ki šele tod nakupijo vse potrebno za grob. Stojnice so razvrščene ob obeh straneh ceste. Pred njimi je ves čas živo, brez prestanka se tod ustavljajo ljudje, kupijo, odstopajo prostor tistim, ki prihajajo za njimi, se odpravljajo proti vходу in že se razgube med grobovi, vsak na svojo stran, da pripravijo še zadnje. Grob oblože s cvetjem, rjavo prst zagrnejo z zelenjem, ob kamenitem okvirju razmeste sveče. Ze zadnji dan oktobra je prav za prav ves v znamenju spomina na drage pokojnike. Končno pride praznik Vseh svetnikov.

Vsi sveti in Vernih duš dan

Ze v zgodnjem dopoldnevu se pomikajo iz mesta nepregledne množice. Na pokopališču so zbrani desetstotisi ljudi, ki stoje ob grobovih, prižigajo sveče, polagajo vence in molijo. V prvih popoldanskih urah se vsi ti ljudje zbera na enem kraju. Pevski zbori zapoje tam žalostinke, ljudje stoje odkritih glav in s pobožno zbranostjo poslušajo govornika, ki se spominja junakov, padlih daleč proč od rodni tal. Ko je pretresljiva žalna slovesnost v kraju, se ljudje spet vračajo k grobovom svojih sorodnikov, znancev in prijateljev. Tod stoji družina ob grobu svojega očeta, tam brat ob bratovem grobu. Tod molita oče in mati na grobu svojega edinega sina. Spet drugod vidiš očeta, ki je pripeljal svoja dva otročka na grob njune pred letom dni umrle mame. Mrzel veter ziblje plamen, sveče ugašajo, neutrudljive roke pa jih vedno znova prižigajo. Iz megle začenja počasi pršeti. Ljudi pa to ne moti. Do mraka ostajajo na grobovih, ki pade zgodaj. Šele pozno se spet vračajo v mesto. Ko se stemni, je pokopališče pokrito z drobnimi lučmi, morje lučk migola v temi. Ta dan je v mestu po domovih tih, ljudje sede okrog mize in mislijo na svoje drage, katerih grobove so bili popoldne obiskali. Spominjajo se jih in molijo za pokoj njihovih duš. Družine gredo ta večer zgodaj spat. Na Vernih duš dan božja njiva spet oživi. Mnogo ljudi, ki so bili že prejšnji dan na pokopališču, pride znova. Prihajajo pa tudi taki, ki na Vseh svetih dan niso iz tega ali onega razloga utegnili iti od doma. Novi venci, novi kupi

cvetja, nove sveče romajo na grobove. V zbrani tišini spet molijo ljudje, v pobožni misli se zamujajo pri spominu na ranjake ali ranjice, ob katerih grobu stoje. Človeku stopi bližje misel, da je zemeljsko bivanje le kratko, da tod ni naš pravi dom in da bomo ob letu morda že sami spali na tem kraju ter čakali božjega povelja, ki bo ukazalo vstajenje in sodbu. Danes meni, jutri tebi, ta resnica napolni slednje srce z neko otožno vdanostjo.

Spomnimo se tudi siromakov

Ko se spominjamo svojih dragih, ki so zapustili solzno dolino in odšli po večno plačilo, je prav, če se spomnimo tudi siromakov, ki imajo na tem svetu žalostno življenje. Z dobrimi deli bomo pri Bogu izprosili priznanjivosti in milosti za duše naših dragih umrlih. Naša dobra dela bodo padla pri njem na tehtnico; in če se njihove duše še običujejo v vica, bo naša dobrotljivost pri Bogu izprosila, da jim bo skrajšal čas očiščenja ter jih dvignil v nebeško svetlobo, k radosti, ki ne pozna konca. Prav je, da te dni ne pozabimo na siromake; obdarimo jih, kjer jih srečamo. Mestna občina Ljubljana je letos uvedla vse hvalne vredne akcije. Pridno posegajmo, ko gremo na pokopališče obiskat zadnje domove svojih dragih, po venci, ki imajo beležene trakove. Denar, ki ga bomo dali za te vence, bo letošnje zimo lajšal gorje marsikaterega ljubljanskega siromaka. Rečem bomo s tem pomagali, naše dobro delo pa bo v naš in v naših dragih umrlih prid dobro zapisano pri večnem Plačniku.

Raznoterosti iz dnevne kronike

Ljubljana, 31. oktobra.

Včerajšnja nedelja je bila že vsa v znamenju Vseh svetih. Po pokopališčih je bilo vse živo. Nekateri so na grobove nosili že cvetje, spet drugi so urejali te in one malenkosti, da bi bili grobovi za praznike čim lepši. Po mestu pa so gospe in gospodične raznih organizacij po raznih delih mesta prodajale na stojnicah vence in sveče, ki jih je dala napraviti mestna občina mrtvim v spomin, revnim v podporo. Ves dan je bilo po mestu živahno razpoloženje in trgovanje, vreme je bilo vedro, le od časa do časa je nekoliko grozil dež, ki se je pa le kmalu ustavil.

„Navje“ so odprli in blagoslovili

Slavnosti merimo po pomenu in slavi tistih, ki jih z njimi častimo in slavimo. Včerajšnja slavnost, ki je bila ob 10 dopoldne na pokopališču pri Sv. Krištofu, pa je bila navzlic skromnosti vendar tako velika, da ji le težko najdemo enako v razvoju našega mesta in slovenskega naroda. Včeraj smo namreč proslavili najboljši, ki so delovali v našem mestu in si s svojim delom pridobili take zasluge, da njih imena ne bodo pozabljena nikdar. Smrt vsakega izmed njih je pomenila veliko izgubo za mesto in narod, toda tudi vsi ti, ki so jih smatrali njih sodobniki za nenadomesiljive, so naposled morali k Sv. Krištofu.

Da bi se tem našim najbolj zaslužnim možem in ženam, ki so bili doslej pokopani po najrazličnejših delih starega pokopališča in celo po drugih pokopališčih, le dostojno oddolžili za njihovo delo, je bila že dolgo želja našega mesta. Napravljeno so bili že tudi različni načrti, da bi jim pripravili skupni posmrtni dom, vendar teh načrtov ni bilo mogoče uresničiti. Končno pa je po zaslugi arhitekta Plečnika in polkovnika Andrejke kar lepo na tihem nastal tam na vzhodnem delu starega pokopališča pri Sv. Krištofu krasen park, gaj zaslužnih ali »Navje«, kamor so prenesli v nekaj časa pozemlske ostanke skoraj vseh naših kulturnih delavcev. In ta gaj zaslužnih je bil včeraj slovesno odprt in blagoslovljen.

Te slovesnosti so se poleg odposlancev banske uprave in mestnega načelstva ter drugih javnih oblasti, zlasti vojske, udeležili skoraj vsi akademiki in veliki kulturni delavci. Lepo so bile pri blagoslovitvi zastopane tudi razne organizacije. Tudi drugih ljudi je bilo prav lepo število, dasi blagoslovitev ni bila napovedana in so bili povabljeni le nekateri zastopniki.

Ves gaj je bil slovesno okrašen z venci in cvetlicami in na vsakem grobu je plamtel drobna lučka. Zlasti bogato pa so bile okrašene krasne arkade, pred katerimi je v žari plapolal ogenj. Kakor čujemo, so vse grobišče predvsem okrasili učenci in učenke posameznih gimnazij. Ta lepa navada naj bi se odslej ponavljala na tem prostoru vsako leto.

Slovesnost se je začela s petjem združenih ljubljanskih pevcev, ki jih je vodil g. Venturini. Nato pa je imel g. župan dr. Adlešič krasen govor, v katerem je utemeljeval potrebo tega gaja in označil ves njegov značaj. Po govoru je arhi diakon kanonik g. dr. Klinar ob asistenci opravil cerkvene obrede. Nato so pevci zapeli še eno žalostno

Blagoslovitev zvona nove cerkve Sv. R. T. v Mariboru

Danes popoldne je imela verska družina g. Draga Oberžana v magdalenski delavski koloniji zopet lepo slovesnost, ki je ponovno izpričala, kako veliko pozitivnost je v magdalenskih vernikih, ki so se dosedaj zbirali pri bogoslužju v kletnih hodnikih magdalenske šole, od prihodnje nedelje naprej pa se bo že mogla zbirati v krasnem novem svetišču v Magdalenski ulici. Danes popoldne se vsa družina zbira v novi cerkvi, katero je do zadnjega kotička napolnila, in prisostvovala blagoslovitvi novega zvona, katero je izvršil zastopnik prevzvišenega gospoda škofa magdalenski župnik in dekan večastiti g. Anton Sgarar ob asistenci dr. J. Meska in g. Kusarja.

Pred blagoslovitvijo je spregovoril domači dušni pastir g. Drago Oberžan, nato pa je g. dekan pojasnil pomen zvonov v katoliškem bogoslužju, nato pa izvršil blagoslovitvene obrede. Pozdrave pozitivnosti verski družini je prinesel mestni župan dr. Alojzij Juvan, ki je boker novemu zvonu. Slovesnost je povzdignila lepo ljudsko petje, kateremu se je pridružila vsa nabito polna cerkev in železniška godba Drava. Ob koncu je g. Oberžan vernike povabil k nedeljski slovesnosti, ki bo krona vsega dosedanjega prizadevanja magdalenskih vernikov. Prevzvišeni gospod škof dr. Ivan Tomažič bo tega dne dopoldne blagoslovil novo svetišče sv. R. T., na predvečer v soboto pa se bo v cerkvi vršil cerkven koncert, ki ga priredi zbor mariborskega cecilijanskega društva pod vodstvom dirigenta g. J. Ev. Gašparica. Sodelovala bo tukajšnja vojaška godba.

stinko, potem pa si je občinstvo ogledalo ta krasni gaj, ki je najlepši pietetni spomenik, kar jih je mogel postaviti slovenski narod svojim najboljšim.

Nedelja na reševalni postaji

Ena tistih naših javnih ustanov, ki ne pozna nobenega praznika pri svojem delu, je tudi reševalna postaja. Tukaj je vse eno, kakšen dan je in kakšna ura. Ob vsaki nesreči in kadar koli kdo pokliče reševalce, vedno morajo biti na razpolago. Včasih se zgodi, da imajo tež glavne dela, spet drugič pa pride dan, ko nimajo skoraj kaj početi. Prav posebno veliko opravila imajo navadno ob nedeljah, ker se takrat dogajajo najrazličnejše nesreče. Delo so imeli tudi včeraj, čeprav ga ni bilo preveč. Posredovali so pri dveh nesrečah: pri nekem samomoru, ki ga je napravila neka ženska pri Devici Mariji v Polju, ko je skočila pod vlak, in zvečer, ko so nekoga moškega, ki je bil laže poškodovan, prepeljali z minice na Celovški cesti v bolnišnico. Omenjena ženska je umrla, čeprav so ji zdravniki poskušali rešiti življenje, moški pa je v bolnišnici prespal samo noč, danes zjutraj pa so ga že izpustili.

Razkrinkani vlomilci

Razstavljena suknja izdala vlomilca.

Maribor, 30. oktobra.

Agentom mariborske mestne policije se je hitro posrečilo izslediti predrzne vlomilce, ki so v zadnjem času v Mariboru izvršili več vlovov kar pri belem dnevu. Preteklo sredo so vlomilci vdrli v jutranjih urah v stanovanje tovarniškega delavca Antona Kavška v Stritarjevi ulici 29. Kavšek in njegova žena sta zjutraj odšla na delo, popoldne ob dveh pa, ko sta se vrnila, sta našla stanovanje oplenjeno. Vlomilci so jima odnesli mnogo obleke in perila v vrednosti nad 6000 din. Policija je vlomilca kmalu izsledila v osebi 35 letnega brezposelnega rudarja Ivana Okorna, ki je z neko svojo prijateljico živel v Studencih. Sum je padel kmalu po vlovu na Okorna, ker se je ta pred časom mudil v Kavškovem stanovanju. S Kavškom se je spoznal v neki gostilni, kjer si je Okorn hotel od njega izposoditi 100 din. Ker Kavšek tega denarja ni imel pri sebi, ga je povabil na svoje stanovanje, kjer mu je izročil 100 din, za katere mu je Okorn zastavil kratko moško suknjo. Sum se je kmalu izkazal kot upravičen. Podkreplilo ga je še dejstvo, da je vlomilec to suknjo pustil pri miru. Okorn gotovo s to suknjo ni hotel vzbujati mnenja, da je on vlomilec, dosegel pa je s tem ravno obratno. Pri zaslišanju je Okorn vlov priznal, poleg tega pa se je izpovedal, da je tudi zastavljeno suknjo ukradel z nekega voza, ki je stal blizu kolodvorja. Pravi, da je vlov v Kavškovo stanovanje izvršil skupno z nekim Hrvatom, s katerim sta si plen razdelila. On sam si je obdržal plašč in obleko, ostalo pa je odnesel neznan Hrvat nekam proti Ptuj. Najprej je zatrjeval, da je ukradenko blago prodal, potem pa je priznal, da je vse shranil pri svojem znanecu, nakupovalcu sadja Viktorju Cizelju.

Položnice

za obnovitev naročnine so priložene celotni nakladi današnjega »Slovenskega doma«. Vse one, ki jim je konec oktobra iztekla plačana naročnina ali imajo kaj zaostanka, prosimo, da se jih takoj poslužijo. — Številka položnice je 10.505.

Filmi

V novo življenje (Kino Matica). Z zanimanjem smo šli pogledati novi film »Amerikanec« Fritza Langa. Navdušilo nas to delo sicer ni, bili pa tudi nismo razočarani. Snov, ki jo to delo obravnava, je za ameriške razmere brez dvoma aktualna. Premožen Amerikanec sprejema v svojo službo odpuščene kaznjence, ki se jih povsod podjetniki hranijo. V njegovi službi postanejo dobri ljudje. Se vzkipi v njih stara strast, njihovi nekdanji zločinski tovariši jih pregovori, da bi oropali svojega dobrotnika. Dekle, ki je bilo samo pred časom v jetnišnici, vso stvar razodene podjetniku; rop se izjalovi dekle pa prepriča vlomilce, da se njihovo počenje tudi z gnotne strane ne izplača. Zgodba velike ljubezni med nekdanjim zločincem in med tem dekletom, ki je skrbno skrivalo in strahu, da ne bi izgubilo ljubezni, svojo preteklost, prepleta ta film. Senca preteklosti se ob koncu razprše, življenjsko pot objejuj sorce V delu je precej moralizirajoče tendence, k je v Ameriki prav gotovo zadela v živo. Nek danjega zločinca igra mojstrsko George Raf z veselim, zadržanim in prav zato impozantnim temperamentom. Partnerica mu je Sylvia Sidney, ki s to svojo vlogo le še poveča kartotek svojih velikih uspehov. Tudi ostali igralci so na mestu.

Jezdec brez strahu (Kino Sloga). Nič boljše nič slabše »amerikanca« kot so druga dela te stroke. Dejanje je še dovolj živo, »napetih« momentov ne manjka, senzacij je dovolj. Film si bo seveda, kakor hitro bo le mogel, ogledal tisti, ki mu je snov te vrste v vsem »kino« registrac« najbolj pri srcu.

Nad 70.000 din za revne

Ljubljana, 31. oktobra.

Od mesne občine uvedena akcija za podporo revnih ob priliki praznikov Vseh svetnikov in mrtvih duš dan je prav dobro uspela. V prostorih, kjer je nekdan bila v likvidaciji se nahajajoča »Slovenska banka«, na Krekovem trgu v bivši Mahorvi hiši v pritličju, je bil zadnje dneve velikanski naval občinstva. Stranke so prav rade kupovale lepe smrekove vence, ki jih je napravila mestna vrtnarija, in lepe sveče. Uradniki, zaposleni pri prodaji pod vodstvom g. Jagodica imajo obilo posla. Danes dopoldne je bil izredno velik naval strank. Prišli so celo ljudje z dežele, ki imajo svoje pokopane pri Sv. Križu. Vsakdo je rad položil kot odkupnino primeren znesek za vence in sveče. Do danes ob 9 dopoldne je akcija že inkasirala 70.500 din in računajo, da bo doseženi tekom današnjega dneva najmanj 80.000 din.

Današnji trg je sploh v znamenju Vseh svetov. Povsod je na prodaj mnogo krizantem in drugih rož. Zadnja čuda slana je močno pokvarila dalje in tako je letos evdeje razmeroma dražje, kajti krizanteme so prav drage in jih lahko kupujejo le boljše situirani ljudje. Živilski trg je bil drugače grednje zaseden. Ljudje hite nakupovati za praznike različne, najpotebnejše stvari. Mnogi vrtnarji in tudi Barjani so prinesli na prodaj umetno narejene rože v vseh mogočih barvah in kompozicijah.

Hrvatski veljak in politik dr. Ante Trumbić se bori s smrtjo. Pred dvajsetimi dnevi ga je zadela kap, od katere pa se je toliko popravil, da so upali na njegovo ozdravljenje. V takem stanju je sprejel tudi kandidaturu na Mackovi listi v Zagrebu. Včeraj pa se ga je prijelo nepričakovano vnetje pljuč. Poročajo, da pričakujejo katastrofo vsak čas.

Ta pa je blago shranil pri neki tretji osebi, pri kateri je policija ukradenko blago tudi našla.

Pri zaslišanju je vzbudila pozornost policijskega agenta lepa in čedna obleka, ki jo je imel na sebi Okorn. Po dolgem obotavljanju je končno priznal, da je tudi to obleko uplenil pri vlovu v stanovanje delavca Josipa Oseta v Langusovi ulici, ki ga je izvršil 31. avgusta tudi pri belem dnevu. Tam je odnesel obleko, ki jo je imel na sebi in par čevljev, ki jih je prodal, kakor pravi, nekemu kmetu. Ker so pri Okornovem znanecu našli še nekaj blaga, ki ne izvira iz nobenega dosedaj razjasnjene vlove, sumijo, da ima Okorn še več vlomilskih ali tatinskih grehov na vesti. Policija nadaljuje s poizvedovanji ter upa, da ji bo uspelo razjasniti še več drugih vlovov in tatvin, ki so se v zadnjem času dogodile v Mariboru.

Warren Duff — Robert Buckner:

SADOVI ZEMLJE

Roman s slikami

Zdaj so se treznejši med kmeti začeli zavedati in so začeli miriti druge, naj počakajo in poslušajo starega polkovnika, katerega so vsi spoštovali in radi poslušali njegov nasvet. Hrum se je začel polegati.

Ko je bilo že precej tiho, je stari Ferris spregovoril. Bil je bled, toda njegov obraz je bil odločen in pogled neodjenljiv. Dejal je:

»Tudi jaz bi bil za to, da bi te pustolovce in ničvredneže pognali vraga na roge. Toda sila nam bo na koncu samo škodila. Če si bomo pravico krojili sami, bomo izgubili. Za take ljudi ni varstva pri postavi in pri tistih, ki jo imajo v rokah! Če sežemo po sili, bo to za nas samomor!«

Nekateri so mu prikimavali, večina pa je še vedno ogorčeno in uporno umrjala.

Nihče ni zapazil, da je ta trenutek stopil v dvorano stari Mac Kenzie. Počasi se je rnil med razburjenimi ljudmi, ki so se začeli nejevoljno ozirati, kdo se sili naprej. Ko so ga poznali, so začeli utihati in so se spoštljivo razmikali pred njim, tako da se mu je odprla pot do srede dvorane. Vsi so upirali oči vanj, ko je visok, z upadlim obrazom in žalostnim pogledom težko koračil po dvorani.

Tudi Ferris je zdaj ustavil svoje razlaganje in pregovarjanje.

Mac Kenzie je prišel do srede dvorane. Tam se je ustavil, se obrnil, zaokrožil po dvorani z žalostnim, divjim pogledom, potem pa je začel s hripavim glasom:

»Kaj naj človek voli, če ima na izbiro umor ali samomor?«

Po teh besedah se je najprej ozrl v Ferrisa, ki se je njegovemu pogledu v zadregi ognil. Potem se je obrnil k ljudem, ki so žalostno molčali. Ko je videl, da ne dobi nikjer odgovora, je zamahnil z roko. Ni vedel, ali naj še kaj govori ali ne.

Kmete je pogled na Mac Kenzeja, ki je danes izgubil zaradi rudnika in njegovega zlata vse, kar je imel, presunil. Čakali so, kaj bo dejal naprej in pa, kaj mu bo odgovoril Ferris.

Ker je Ferris molčal, je Mac Kenzie nadaljeval:

»Ali more človek izgubiti več, kakor sem izgubil jaz? Videl sem, kako je voda od zlata poplavljala moje polje, kako je uničevala moje žito, kako mi je blago poginjalo od lakote, kako mi je vodjak zasipalo z gruščem in blatom!«

Nekdo ga je ustavil z vzklikom:

»Meni tudi! Tudi jaz sem videl na svojih

Mac Kenzie se je ozrl v tisto stran ter vprašal:

»Da, vsi ste videli kakor jaz. Toda, kaj ste videli tudi, kako vam je voda dušila žene in otroke? Komu je voda vzela ženo in dete?«

V dvorani je bilo zdaj mrtvaško tiho. Zdelo se je, da je premolknilo v njej vse življenje, ki ga je bilo še pred trenutkom toliko.

Tišino je trgal samo Mac Kenziev žalostni glas, ki je nadaljeval:

»Ali je kdo slišal, kako mu žena in otroci umirajo in slišal njihove smrtni krike... ne da bi jim bil mogel iti na pomoč?«

Tudi zdaj mu ni nihče odgovoril. Njegov žalostno, muke polno govorjenje jih je presunilo. V njih je rasel srd nad krivice.

Zdaj je tudi iz Mac Kenzievega glasu udarila besnost in je zaplamenelo sovraštvo:

»Jaz pa sem! Jaz sem videl vse to! Zato ne morem več prenašati. Vse sem izgubil! Naj gredo po zln še tisti, ki so me vrgli v to nesrečo!«

Prestopil se je proti vratom in končal:

»Grem, da jih najdem, zlodeje, in jih pobijem. Tudi če moram tja sam, vseeno!«

Ta njegov zadnji obupani klic na silo ni ostal brez posledic in brez odziva. Zdelo se je, da so vsi čakali, kdaj jim bo dejal, naj gredo za njim nad rudnik. Vsi so se obrnili, da pojdejo. Maščevali se bodo za vse. Za Mac Kenzieja in zase, za razdejano polje in za uničeno žito, za stisko in strah,

ki sta jih davila vse te čase, kar so v bregu grmeli stroji!

Tudi Ferrisu je bilo pri srcu, ko je videl Mac Kenzieja, da bi bil najrajši še sam planil za njimi in jih peljal, kakor jih je vodil ob toliko priklakah. Toda skušnjava ga je motila samo trenutek. Takoj se je spet zavedal in se domislil, kaj je njegova naloga. Udaril je z vso silo z roko po mizi in zarjovel:

»Mir! Pomirite se! Spametujte se! Pojdite nazaj na svoja mesta! Počakajte, da vam povem in pojasnim!«

Njegov močni, predirni in jasni glas je udaril kmetom na ušesa, da so se nehote začeli obračati in vračati, kakor da jih je udaril bič. Spet so začeli sedati na klopi in na stole.

Tudi Mac Kenzie sam se je obrnil in stopil nazaj. Ni se bil nadejal, da bi utegnilo priti do tako nenadne preobrata. Kakor okamenel je obstal sredi dvorane.

Ferris je izkoristil priliko in napel vse sile, da jih ustavi in spravi do pameti:

»Če hočete ubijati, kar pojdite! Jaz vas ne ustavljam! Toda preden boste prelili kri, bi vam samo rad povedal, kaj lahko s tem izgubite. Vsi me poznate, kajne?«

Premolknil je in jih vprašaje pogledal.

»Vsi!« mu je zagrmelo v odgovor. Čutil je, da so že mirnejši in je govoril dalje:

»Ali sem vam kdaj lagal ali vam kdaj slabo svetoval? Ali sem vam kdaj

prizadel s svojimi besedami in sveti škodo?«

»Nikdar!« se je glasil grmeč odgovor. Stresali so glave in ponavljali:

»Ne, nikdar! Ti si poštenjak, Ferris!«

Ferris je videl, da je spet dobil krmilo v svoje roke. Ljudje niso bili hudobni, samo prav jim je bilo treba priti do srca. Govoril je naprej:

»Večina, kar nas je v tej dvorani zbranih nocoj, nas je prišlo v dolino leta 1865. Delali smo in trpeli kakor črna živina, da smo postavili domove za rodbino in dobili iz zemlje kruha za svoje otroke. Leta in leta smo trpeli in dosegli vse, kar je bilo mogoče na tej zemlji doseči. Zdaj pa bi hoteli, da vse to izgubite in da ubijate! Če boste ubijali vi, vas ne čaka nič boljša usoda! In prav zdaj, da bi se zaleteli, ko se sodnija in oblast pripravljata, da bosta zaradi naših prejšnjih pritožb preganili zlatokope? Zahtevate ste od mene, naj vas vodim in združim. Če bom videl, da imate vi prav, bom šel sam z vami in delal tako, kakor hočete zdaj vi. Prej bi vas pa prosil, da vi poskusite delati tako, kakor sem jaz spoznal, da bi bilo prav in kakor vam jaz svetujem. Čakajmo, kaj bo rekla sodnija! Če nam ta ne bo pomagala in nam dala pravice, se bom boril z vami. Obljubljam vam, da vas bom potem sam peljal tja gor in da bom sam prvi, ki bo sprožil puško na one zlodeje. Ali ste za to?«

In spet je soglasno zagrmelo po dvorani:

»Smo! Stori, kakor se ti zdi!«

Od tu in tam

Nemška manjšina v naši državi bo pri decemberskih poslanskih volitvah glasovala za listo dr. Milana Stojadinovića. Zastopniki nemških društev iz Vojvodine so imeli sestanek v Belgradu pod vodstvom senatorja dr. Grassla ter ugotovili, da se je mogla nemška manjšina v naši državi pod sedanjim vladom v največji meri uveljaviti v vseh smereh ter ji dajo vodilni možje sedanje vlade zagotovilo, da bo nemška manjšina tudi za bodoče mogla neovirano delovati in živeti. Pri tem so sklenili, da bodo glasovali za vladno listo brez ozira na osebnost kandidata, če je nemške narodnosti ali ne. Zborovalci so ta sklep soglasno potrdili in poslali v tem smislu na dr. Stojadinovića tudi brzojavko.

Poleg dr. Korošca v Ljubljani in dr. Stojadinovića v Negotinu so imeli še drugi ministri velike shode po državi. V Bosanski Gradski je govoril minister za gozdarstvo in rudnik dr. Kunduzić, v Bački Palanki prosvetni minister Dimitrije Magarašević, ki bo v okraju tudi kandidiral, v Sremskih Karlovcih pa bivši predsednik skupine tševjan Čirić. Zborovalci so Čirića izvolili za svojega kandidata. Vsi govorniki so se bavili z delom in uspehi vlade na vseh poporiščih.

Za Dimitrija Ljotića in njegov Zbor se ni nič znanega, če bo postavil svojo listo pri poslanskih volitvah. Kakor znano, je moral Ljotić v zapor, ker je v Belgradu priredil politično zborovanje, pa ga oblastem ni prijavil, ter se nazadnje s svojimi pristajši še uprli policijskim organom. Zadnje čase ni čuti nič določenega, če bo Ljotić listo sestavil, pač pa poročajo časopisi iz notranjosti Srbije, da so tamkaj Ljotićevci že izbrali večje število svojih kandidatov. — Prav tako se še ni dokončno odločil Boža Maksimović. Mnogo se je govorilo, da bo sklenil sporazum z združenjo opozicijo, vendar pa so se ta pogajanja nekam zavlekla, da celo pojavijo so se glasovi, da iz teh kombinacij ne bo nič. Verjetno je, da se bo Maksimović ponovno obrnil na vladno volivno koalicijo in z njo skušal doseči tak sporazum, da bo nekaj njegovih pristajšev prišlo v bodoči parlament.

Razstava »Tri leta vlade dr. Milana Stojadinovića« se sedaj nahaja v Tuzli. Tudi tukaj je vladalo zanjo veliko zanimanje ter jo je obiskalo vsak dan po nekaj tisoč ljudi. Bržkone bodo razstavo v kratkem prenesli spet v drugo mesto, ki je sedež banovine.

Iz JNS je izstopil pred dnevi senator in namestnik kraljevega namestnika dr. Petar Zec iz Like. Tudi on je postal svojem strankinemu šefu Petru Zivkoviću pisno, v katerem razlaga svoje nezadovoljstvo nad volivnim sporazumom med JNS in dr. Mačkrom. Ker je prepričan, da je stranka JNS s tem zatajila in izdala svoj jugoslovenski program, jo zapušta. Tako se iz dneva v dan čedalje bolj redčijo vrste JNS.

V skopljanskem narodnem gledališču je bila pred dnevi premiera slovenske drame »Magdas«, ki jo je spisal dr. Alojzij Remec, sedaj župan v Ptuj. Po pisanju belgajskih »Politike« je imela igra lep uspeh, da celo izreden, kakor ga v Skopju še nobena druga igra ni imela. Gledališče je bilo polno, kar je tam redek primer. Za lep izreden uspeh ima veliko zaslug režiser Ferdo Delak s scenografom Gjurcom Teodorovičem vred.

Nekatere izmenjave in spremembe v našem izvozu v Nemčijo so nastopile po nedavnih sklepih mešane jugoslovenske nemške komisije. Delegati so se sporazumeli na to, da se bo odmerjena količina poljedelskih proizvodov (do sedaj 50% vsega izvoza) povišala na 62%. Zaradi tega pa se bo količina iz naših držav izvoženih rudnin in drugih surovin zmanjšala za 10%, a izvoz drv in lesa za 2%. Od 62%, določenih na poljedelske proizvode, odpade 31% na živino in živilske proizvode, a ostalih 31% na žita.

Osem mesečnega otroka je zadušila mačka v vasi Brankovina pri Valjevu. Jovanovičevi so imeli navado otroka puščati v zibelki, med tem ko je mačka običajno spala zraven. Tako je bilo tudi usodnega dne, ko je otrok zaspal v zibelki, a starši so odšli iz hiše. Ko so se vrnili, so našli dete mrtvo, na njem pa je ležala mačka, ki je s svojo težo tako pritiskala na otrokov vrat, da se je zadušil.

Na šest mesecev zapora je bil obsojen belgajski odvetnik in politik Dragoljub Joksimović, ker je kot upravitelj velike zapuščine »pobasal« precej denar. Pred 14. leti je umrla vdova Sofija Magazinović in zapustila svoje veliko imetje srb-skemu zdravniškemu društvu. Šest let je Joksimović kot upravitelj tega imetja nemoteno gospodaril, dokler se lastniki nazadnje niso spomnili, da bi bilo le dobro, če bi odvetnik položil svoje račune. Tedaj se je začela stvar sukati za odvetnika nekoliko neugodno. Prišel je pred sodišče, kajti dedič je tožil za pol milijona dinarjev. Šestkrat se je sodišče bavilo z zadevo, od prve do zadnje instance, a vselej se je odvetniku posrečilo sodbo ovreči. Nedavno je moral sedmič pred sodnika in izvedeti, da bo sedel šest mesecev za zapah. Pa poročajo, da bo Joksimović tudi tokrat skušal sodbo ovreči.

Zagrebsko tiskarsko podjetje »Jugoštampec« je kupila Državna hipotekarna banka za vsoto 11.705.000 dinarjev. Zadeva s konkurzom te tvrdke se je vlekla celih šest let. Podjetje je, kakor znano, izdajalo tudi več časopisov, med njimi dnevnika »Novosti« in »Morgenblatt«, ter tednik »Sportske novosti«. Da se je konkurz zavlekel tako dolgo, je krivo dejstvo, da so bili med tem časom povrsti vpokojeni trije predsedniki zagrebskega sodišča ter sedem sodnikov, ki so vodili konkurzno upravo. Pri končni prodaji vsega imetja »Jugoštampec« sta se pojavila kot največja upnika Drž. hipotekarna banka in Hrvatska obrtniška banka. Prva je terjala 5.200.000, a druga 1.800.000 dinarjev. Izlicirala je podjetje prva. Takoj so se oglašili časničarji, ki so bili zaposleni pri Jugoštamptinih listih, in prosili sodišče, naj jim zagura vse pravice, ki jim jih zagotavlja novinarska uredba in drugi zakoni.

Svojo hišo je dal porušiti, da bi dokazal svojo nedolžnost, progovni mojster Gjorgje Perkušin iz Kikinde. Njega je bil prometni uradnik, s katerim sta bila dolga leta sprta, obdolžil, da si je svojo hišo postavil iz železniških materialov. V tem smislu je uradnik tudi poslal direktni prijavo. Uradni komisiji, ki je zadevo preiskavala, je Perkušin dejal, da je pripravil svojo hišo podreti, da se po materialu vidi, da ni bil ukraden iz železniških skladišč. Dogovorili so se, da bo plačal stroške ovaditelja, če se dokaže, da je klevetav. Perkušin je hišo res napol podrl in komisiji dokazal, da ni nobenega kosa gradbenega materiala ukradel. Sedaj se toži ovaditelja in ovadence za materialno odškodnino.

Jubilejno leto Glasbene Matice v Celju

Celje, 31. oktobra.

Glasbena Matica v Celju je stopila z letošnjim septembrom v 20. leto svojega delovanja. 3. septembra 1919 je bilo, ko so se v celjski čitalnici sestali gojitelji in prijatelji glasbe ter razpravljali o potrebi slovenskega glasbenega zavoda v Celju. Na tem sestanku se je sklenilo, da se ustanovi v Celju samostojna Glasbena Matica. Čez nekaj dni je bil sklican ustanovni občni zbor in po 10. septembra je za Glasbeno Matico začelo delo. Kot prvi predsednik je bil izvoljen g. Gruđen, ki je vodil Glasbeno Matico do leta 1929, ko je zapustil Celje.

S ponosom lahko trdi Glasbena Matica, da je bila doba do današnjega dne doba dela, resno volje in idealizma. Glasbena Matica je širila glasbeno kulturo med najširše sloje naroda, vzgojila je lepo vrsto gojencev, od katerih so se nekateri posvetili izstopno glasbi in stojijo danes kot samostojni kulturni delavci v naši javnosti. S sedanjim g. ravnateljem Karlom Sancinom je Glasbena Matica dobila izvrstnega voditelja, učitelja in vzgojitelja. Ko je prišel v začetku l. 1923 na Glasbeno Matico v Celje, se je z vso vneto oklenil šole in neumorno dela za procvit zavoda, zvesto pa ga je pri njegovem delu podpiral učiteljski zbor tako sedanjih kakor vsi oni, ki so v tej dobi delali na tej šoli. Med temi omenimo le nekatere neumorno delavne glasbene učitelje St. Ostrea, Petraka, Segulo, Vido Jerajeva in Ribičeva. Odvč bi bilo navedeti vsa sodelovanja Glasbene Matice pri raznih celjskih društvih, kjer je nastopala bodisi s svojim orkestrskim ali komornim kvartetom, s mladinskim pevskim zborom, s sodelovanjem učiteljskih moči itd. Do sedaj je priredila 11 mladinskih koncertov s predavanji, 61 javnih nastopov ter 50 raznih koncertov, skupno torej 122 glasbenih prireditev v okviru Glasbene Matice v Celju. Nekatere koncerte je prenašal ljubljanski radio, dva prenosa pa je oddajala kratkovalovna postaja v Belgradu. Preteklo leto je Glasbena Matica velika pripomogla k uspehu CKT, na katerem je izpolnila velik del sporeda glasbeno pevskega večera. Gospod ravnatelj Karlo Sancin in ga. M. Sancinova sta na tem večeru izvajala svojo kompozicijo. Glasbena Matica v Celju je dobila tudi

v preteklem šolskem letu podporo od države, banovine in celjske mestne občine, uživala pa je tudi brezplačno električno razsvetljavo in kurjavo. Še vedno ni rešeno vprašanje šolskih prostorov, kar ovira pouk, saj se mora mladinsko zborovo petje poučevati v prostoru izven Glasbene Matice. Letos se je vpisalo doslej 155 učencev in učenk in sicer 97 za klavir, 45 za gosli, 1 za čelo, 12 pa za solo petje. Z mesecem oktobrom se je pričelo z mladinskimi petjem, že v septembru pa z orkestralnimi vajami.

Na obnem zboru, ki je bil v četrtek ob 8 zvečer, je najprej poročal o plodonosnem delovanju Glasbene Matice predsednik g. dr. Milan Orožen. Po njegovem poročilu je govoril o uspehih Glasbene Matice neumorni ravnatelj gosp. Karlo Sancin. V svojem govoru je predvsem poudarjal cilj glasbene vzgoje ter o praktični uporabi znanja, ki ga dobi mladina v šoli. Ob glasbenem študiju se vzgaja volja, vztrajnost, samozatajevanje, čut odgovornosti, vse to pa je vzgoja značaja. V tem pa tiči prav za prav uspeh šolanja in sistematičnega zdravega dela, ki ne ubija duha, marveč ga dviga nad vsakdanjost. Obširno tajiško poročilo je podala gđ. I. Zupančičeva, nadučiteljica v p. blagajniško poročilo pa za poslovno leto 1927-28 g. Turnšek. Glasbena Matica je imela 123.554 din. dohodkov, izdatkov pa 123.137,75 din.

Nadzornik poročilo je podal šolski nadzornik g. prof. Pink. V preteklem letu je bil uspeh na šoli zelo dober. 22 odstotkov gojencev je bilo ocenjenih z odličnim, 54 odstotkov s prav dobrim, 15 odstotkov z dobrim in niti 2 odstotka učencev z zadostnim uspehom.

Prav tako ugodni so bili učni uspehi v glasbeni teoriji in mladinskem petju, ki so bili povprečno prav dobri. Stanje učenega oseba je ostalo nespremenjeno, le gđ. Lapajne je zamenjala v solo petju odpuščeno gđ. Ropasovo, od katere je prevzel tudi mladinsko petje in glasbeno teorijo g. učitelj Pregelj. Učiteljstvo je bilo zaposleno s predpisanim številom ur, moralo pa je prevzeti še nadure in se je posvečalo še drugemu izvenšolskemu glasbeno kulturnemu delu. Zlasti velja to za g. ravn. Sancina in za go. M. Sancinovo.

Pri volitvah je bil izvoljen stari odbor s predsednikom g. dr. Milanom Orožnom na čelu.

Osmo kolo je bilo kolo presenečenja

Osmo kolo ligaškega državnega prvenstva prav lahko označimo kot kolo do sedaj največjih presenečenj; ne morda zato, ker je naša Ljubljana izgubila tekmo v Varaždinu, saj to so mnogi pričakovali. Za senzacijo je večerj poskrbelo v prvi vrsti »Jedinstvo«, ki je s svojim tretjim zaporednim izvrstnim rezultatom pokazalo, da prva zmaga v Zagrebu proti »Haški« ni bila slučajna, ampak da je »Jedinstvo« moštvo, s katerim bo treba v bodočnosti z vso resnostjo računati. Večernja zmaga nad »Jugoslavijo« to znova potrjuje. Druga senzacija večernjih tekem je poraz »Gradjanskega«. To je bila prva igra sarajevske »Slavije« letos, v kateri je pokazala, da so neupravičene trditve o kakih stalni krizi v klubu. Poraz »Gradjanskega« v Seher gradu je že postal kar tradicionalen, kajti »Gradjanske« je že nekaj ligaških tekem v Sarajevu izgubil. Zadnja senzacija pa je neodločen rezultat zemunske »Sparte« na svojem igrišču. Po nobi igri, ki je je »Hajduke« pokazal prejšnjo nedeljo, so vsi upravičeno pričakovali, da bo zmagal.

1500 gledalcev na igrišču varaždinske »Slavije« je navdušeno pozdravilo zmago domačega moštva, ki je premagalo našo »Ljubljanec« s 3:1 (2:1). Začetni udarec je imela varaždinska »Slavija« in je takoj prešla v napad. »Ljubljanec« je napad odbila in v početku zaigrala mnogo boljše kot nasprotnik. Kmalu v začetku je ljubljanski napad zastreljal skoraj sigurni gol. »Ljubljanec« je večkrat prišla pred gol »Slavije«, toda domači branilci so vsak uspeh preprečili. Šele v 25. min. se je posrečilo Pereti, da je v lepem predločku napadalec Keržana zabil prvi gol. Pet minut ka-

sneje je »Ljubljana« izenačila, še pet minut kasneje pa je zopet Keržan postavil rezultat prvega polčasa. Zadnji gol je »Slavija« zabila žele v 40. minuti drugega polčasa. V moštvu »Ljubljanec« pa so se zlasti izkazali obe krili in pa branilski par. Tekmo je sodil objektivno Vasa Stelanovič.

Pred 2000 gledalci je »Haška« v Zagrebu katastrofalno porazil skoplj. »Gradjanskega« z 8:0. Postavljen rezultat ne odgovarja povsem poteku igre, ker »Haška« ni bil v taki premoči, kot je to izraženo v številu golov. Učinkovit pa je bil zlasti »Haškove« napad. Tekmo je sodil ljubljanski g. Camernik, za katerega pa trdijo zagrebčani, da je sodil slabo. Pripominjamo pa, da so doslej hrvaški listi dosledno napadali slovenske sodnike zaradi slabega sojenja. Vprašanje je le, če so ti očitki res tako utemeljeni. Mislimo, da ne!

V Belgradu je bilo na igrišču »Jugoslavije« že ob predelki okoli 6000 gledalcev. »Jedinstvo« je v pretekli poskrbelo za prvo senzacijo. Odločilen gol je zabil Zavrko v 14. minuti drugega polčasa. S to tekmo je »Jedinstvo« popolnoma opravičilo dobre kritike zadnjih dni. »Jedinstvo« je bilo zlasti v drugem polčasu stalno v premoči in je povsem zaslužno zmagalo. Moštvo je izvrstno nigrano, vsi igralci pa imajo odlično telesno konstrukcijo. Moštvo »Jugoslavije« pa je večerj močno popustilo. Ob pričetku druge tekme med »Baskom« in »Baskom« je bilo na igrišču že nad 8000 gledalcev. Zmagal je »Bask« povsem zaslužno. Gole sta zabila Podhradskih in Glišovič.

V Zemunu pa je pred 3000 gledalci igral »Hajduke« s »Sparto« neodločno 3:3 (1:2). Sodil je slabo g. Nenkovič.

Na igrišču mlada kri ne sme biti prevročna

Večernji nogometni spored je v Ljubljani obsegal tri tekme prvega razreda. Dopoldne sta se na igrišču SK Jadran v Trnovem spoprijela Bratstvo in Jadran. V tej tekmi je po premoči igri zmagalo Bratstvo s 3:1. Popoldne je bilo v Šiški in na igrišču SK Ljubljane precej živahno. Hermežani in ostri Marsovci so si bili hudo v lasih, tako da je za »pomirjenje živcev« moral sodnik g. Mehle izključiti iz igre po enega Marsovca in po enega Hermežana. Tekma sama je bila razburljiva, čeprav ni pokazala dobrega nogometa. Hermes je zmagal z 2:1 in sicer z golom, ki ga je v zadnji minuti zabil Bogne. Marsovci so imeli proti koncu drugega polčasa obilo šans, ki jih niso znali izkoristiti. Na igrišču SK Ljubljane sta igrali enajstoričniki Kranja in Svobode. Kranjčani imajo zdaj prav dobro nogometno moštvo, ki je — kakor že zadnjič, tako tudi večerj pokazalo solidno znanje in si z lepo, odločno, sem pa tja tudi nekoliko ostro igro zapustilo prav ugoden dojem. Svoboda je igrala pošteno, ni pa bilo moza, ki bi znal povezovalne vrste. Kljub slabšemu znanju je ustvarila pred nasprotnikom golom morda celo več šans kot Kranjčani pred njim, ni jih pa utegnila izkoristiti. Proti koncu prvega polčasa je sodnik g. Maccoratti, ki je sodil brez napake, izključil igralca Svobode. Po tej izključitvi se je med igralci izrodilo neveljavno razpoloženje v revolto, ki pa ji je g. Maccoratti namah energično napravil konec. Priporočiti je, da v bodoče vsi naši sodniki postopajo pri razburljivih trenutkih res z vso strogoostjo.

— Zdrženje čevljarjev v Ljubljani naznanja, da prične prikrjovalni tečaj, dne 8. novembra 1938, interesni naj se javijo takoj v združenju. Uprava.

Žena je skočila pod brzi vlak

Ljubljana, 31. oktobra. Večernj jutraj je med postajališčema Devica Marija v Polju in aerodromom skočila pod brzi vlak, ki prihaja v Ljubljano ob 8.26 žena papirniškega delavca iz Vevč, šestintridesetletna Helena Kocijančičeva. Strojevodja je sicer zaznal, kaj namerava nesrečna žena, vlak pa je vozil s preveliko brzino, da bi ga bil utegnil pravi čas ustaviti.

Izpod koles so po nesreči potegnili ubogo Kocijančičevo, ki je bila strahovito razmesarjena po vsem telesu, vlak pa je izredal tudi desno nogo. Ker je še kazala znake življenja, so jo nemudoma odpravili v bolnišnico, kjer pa je po kratkem času podlegla poškodbam.

Nesrečna Helena Kocijančičeva je bila mati treh otrok, od katerih sta dva že umrla, petletna hčerka pa je ostala sirota. Nesrečno ženo in mater so gnale v grozotno smrt žalostne družinske razmere. Poljska lara o tem samomeru mnogo govori, vsi ljudje pa pomilujejo ubogo Heleno Kocijančičevo.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometriski stanje	Temperatura v °C	Relativna vlažnost	Veter (smernost, jakost)	Pada-vine
Ljubljana	759.8	11.2	78	87 10	S ₁ 0.6 dež
Maribor	763.0	10.0	4.0	90 10	N ₁ — —
Zagreb	756.9	12.0	5.0	90 10	0 0.4 dež
Belgrad	756.4	20.0	12.0	90 10	SSW ₆ — —
Sarajevo	758.1	12.0	4.0	90 10	0 — —
Vis	756.0	14.0	10.0	70 6	S ₂ — —
Split	755.0	19.0	11.4	80 7	SE ₂ 0.1 dež
Kumbar	755.7	18.0	15.0	90 6	SSE ₂ 8.0 dež
Rab	755.5	14.0	10.0	90 5	SSE ₂ 13.0 dež
Dubrovnik	755.1	19.0	15.0	80 5	S ₂ 8.0 dež

Vremenska napoved: Spremenljivo vreme. — Splošno pripomba o poteku vremena v Ljubljani od sobote do danes: v soboto je bilo iz noči do 10.45 oblačno in megleno. Ob tem času se je megle dvignila, ostalo pa je oblačno do 12. Ob 12.10 se je pričela oblačnost polagoma manjšati in se je do 14.15 skoraj popolnoma zjasnilo; tako je ostalo do 16.15. Med 16.30 in 20.30 se je oblačnost spreminjala, potem pa se je zopet popolnoma pooblačilo in tak ostalo v noč. Po polnoči je ob 2.20 pričelo deževati in je deževalo do 3.10; padlo je 1.4 mm dežja. Najvišja toplota zraka je znašala 13.4 stop. — Večraj je bilo ves dan oblačno vreme. Popoldan med 15 in 16, kakor tudi zvečer med 20 in 21 je rahlo deževalo. Najnižja toplota zraka je znašala 7 stop.

Koledar

Danes, ponedeljek, 31. oktobra: Volbenk.

Torek, 1. novembra: Vsi svetniki.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: — mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer, Sv. Petra c. 78.

Šepet grobov... je naslov spominskega večera, posvečenega našim pokojnim, ki ga priredi na praznik Vseh svetih, v torek, 1. novembra ob 20 franciskanska prosveta v svoji dvorani. Na programu je Bachov koncert v a-molu (violina Marko Sever, pri klavirju Jože Osana, goj. drž. kons.), dalje recitacije dr. France Prešerna: Memento mori (Tone Röger) in od Hoffmannsthalova mistična drama v enem dejanju Norec in smrt, katero je priredil in režiral Milan Skrbinek, režiser Narodnega gledališča. Predprodaja vstopnic od 10 din navzdol v pisarni »Pax et bonum«. Člani imajo popust.

Združene skupine bojevnikov: Ljubljana—Sv. Peter, Ljubljana—Moste in Hrušica—Bizovik—Stapanja vas priredi jutri, 1. novembra, žalno prošnjo v spomin v vojni padlim in umrlim vojakom šempetrske fars. Ob pol 11 bo v šempetrski cerkvi žalna sv. maša, nato pred vojnimi spomenikom molitve za umrle, govor in petje žalostnih. Pri maši in pred spomenikom bodo petli združeni pevski zbori »Zvezda«, »Mostec«, »Hugolin Sattner« iz Most; »Škrjanček« iz Smartnega; »Sava« iz Stjepanje vasi ter člani-pevci šempetrske skupine. — Vabimo vse, da se udeležijo žalnega dne ter tako počaste spomin borec. Svoje padlih in umrlih, pa tudi druge župljane prosimo, da okrase ta dan spomenik in prižgo ob njem svetilce v spomin onim, ki so žrtvovali svoje življenje na raznih bojiščih. — Vence in sveče mestne socialne akcije prodaja Skupina bojevnikov Ljubljana—Sv. Peter pri železniškem predoru na Smartinski cesti.

Minar in njegova hča na okud Rokodelskega doma. Od nekdanj slovi Rokodelski oder po svojih temeljito pripravljenih in srečno izbranih gledaliških predstavah. Tej svoji tradiciji je ostal zvest tudi letos. Svoji nam je uprizoril Rappachovo ljudsko žaloigro »Minar in njegova hča« v režiji J. Cestnika. Vsi igralci so svoje vloge igrali, kakor ne vidimo zlepa na kakem diletantskem odru. Iz tega se vidi, da Rokodelski oder svoje delo pravilno usmerja ter vzgaja svoje člane v igralce, zmogne vsakega nastopa in vsake vloge. To lepo igro bodo na splošno željo občinstva ponovili na praznik Vseh svetnikov, dne 1. novembra ob 7.30 zvečer.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20. Ponedeljek, 31. oktobra: Zaprt.

Torek, 1. novembra: »Potopljeni svet«. Izven. Znižane cene.

Opera. — Začetek ob 20. Ponedeljek, 31. oktobra: Zaprt.

Torek, 1. novembra: »Tosca«. Gostuje članica Narodnega kazališta v Zagrebu ga. Antica Mitrovič.

Blagoslovitev pokopališča v Dravljah

Ljubljana, 31. oktobra. Draveljsko pokopališče je bilo potrebno, da se je razširilo, kajti lepe Dravlje so postale velika vas, kamor se naseljujejo vsi varčni in marljivi ljudje, da si tam gredo čedna in zdrava stanovanja. Za stare vaske razmere je bilo sedesanje pokopališče prav primerno. Sv. Rok čuva nad vasio. Ekspozitu g. Bartolu se je posrečilo, da je k pokopališču dokupil veliko sveta, ki je bil večerj popoldne blagoslovljen v pokopališču namene. Arhidjakon in kanonik dr. Tomaž Klinar je ob asistenci duhovščine izvedel predpisane cerkvene obrede. Asistirali so mu duhovniki prof. Sodja, ekspozit g. dr. Tomaž Klinar, g. Kambiš in katehet g. Tome. V cerkvi je imel g. dr. Tomaž Klinar lep govor, v katerem je poudarjal velik pomen njive gospodove za vse naselje. Po cerkvenih molitvah je krenil sprevod na pokopališče. Lepe in skromne svečanosti so se udeležili za zadržanega g. župana mest. svetnik, polkovnik v pok. g. Andrejka z mnogimi mestnimi svetovalci, tako so bili prisotni mest svetovalci: Malgaj, Jerinc, Babnik in drugi. Svečanosti je prisostvoval tudi bivši župan Zgornje Siske g. Ivan Zakotnik, kajti Dravlje so spadale nekod pod zgornješošensko občino in on ima velike zasluge, da se je pokopališče razširilo.

G. polkovnik v pok. Andrejka je imel v imenu župana Velike Ljubljane kratek in jednat govor, v katerem je izrazil željo, da bi v povečani in lepo urejeni novi Božji nji, nad katero se je razlil božji blagoslov, vsi počivali v miru, vsi, ki bodo tu legli k večnemu počitku po trnjevi poti življenja in po težkem delu ter skrbah za vsakdanji kruh n za dobro vzgojo svojih otrok. Novo pokopališče naj bi bilo vedno lepo urejeno in s cvetjem zasajeno, da bo vsem tu lahek počitek.

V imenu cerkve in celokupne soske se je zahvalil domači g. župnik odnošno ekspozit g. Bartol. Zahvalil se je vsem, ki so pripomogli k razširitvi pokopališča.

Zaklad smrti na otoku Lombok

Kraljevina Nizozemska ima v posesti enega najdragocenejših zakladov sveta: zlat zaklad z otoka Lombok. Ta zaklad je tudi ena najlepših in najzanimivejših dragocenosti, ki se lahko meri samo s cesarskimi inisigijami nemškega »Reicha« na Dunaju ali z Weltskim zakladom v Hanovru. Njegova umetniško-zgodovinska vrednost se ne more izraziti z vsakdanjim vrednostnim merilom.

Samo zlato in dragulji so vredni 4—5 milijonov holandskih goldinarjev, t. j. okrog 100 milijonov dinarjev! Zgodovina tega zaklada je ravno tako romantična kakor je njegov sijaj. Usodna pa je tudi zgodovina teh draguljev, kakor mnogih drugih draguljev.

Zlato, dijamanti, smaragdi, safiri, rubini, to je material, iz katerega so izdelani predmeti zaklada iz Lomboka. Zaklad je sestavljen iz verskih predmetov, ki predstavljajo strah pred strašnimi božanstvi budističnih nebes, strah pred močnimi prirodnimi silami, ki vladajo svet, strah pred maščenjem nečestih demonov in poldemonov. Marljive roke nepoznanih umetnikov so izdelale te predmete kot žrtve zlim in dobrim bogovom.

Lombok je skoraj nepoznan otok v Vzhodno-indijskem otočju, na osem delu zemeljske oble, ki je poln velikanskih in malih otokov in koralskih pečin.

Lombok je bil še do nedavnega časa samostojno cesarstvo, svet za sebe, na katerem so vladali okrutni vladarji, posestniki ogromnih zakladov. Otok Lombok leži vzhodno od velikega otoka Fave in ima 400.000 prebivalcev. Nizozemci se niso polastili tega otoka samo iz političnih ozirov. Otok ima 400.000 prebivalcev.

Tirani otoka Lombok

V preteklem stoletju leta 1890, torej pred nekaj petdesetimi leti, so se prebivalci Lomboka zelo pribojevali nad svojim vladarjem in vladnimi oblastmi. Nizozemske kolonialne oblasti v Bataviji so prejele nekaj pisem, podpisanih od muslimanskih prebivalcev otoka Lomboka — na otoku bivalo v glavnem muslimani — ki so opisovali trpljenje ljudi: okrutni vladarji, nasledniki hindu-vere, ki so nekako pred 200 leti prišli iz sosednih otokov Bali na Lombok in ga osvojili, so prepovedali prebivalcem, muslimanskim Sasmom njihovo bogoslužje. Nalagali so jim velikanse davke in poleg tega so jim odpejali sinove v suženjstvo. Podpisani so rotili nizozemske oblasti, da jim pomagajo in podvzamejo potrebne korake proti vladarju Ratu Anak Agong Gde Ngure in njegovi hiši, proti dvorjanikom, uradnikom in duhovnikom.

Pogajanja nizozemskih oblasti s cesarstvom Lombok so ostala brezuspešna. Krvoločni Ratu Anak Agong ni niti odgovoril na predloge nizozemske vlade. Med tem je padla odločitev v Bataviji. Leta 1894 se je odpravila iz Batavije kazenska ekspedicija v smeri otoka Lombok. Nekaj dni kasneje so se usidrale holandske vojne ladje pred otokom, v ozadju se je dvigal 3900 metrov visok vulkan Dendjani.

Vladni vojniki so odšli v notranjost otoka, prebivalci sami se pa niso upali priti nasproti Holand-

cem in so se skrili v tropske pragozdove otoka. Holandski so morali prodreti v notranjost otoka. S kolonialnimi četami, ki so štejele kakih 10.000 vojakov je bilo težko osvojiti otok, ki je po velikosti velik kot Belgija.

Otok brez potov, brez zemljevidov, otok poln nevarnih prelazov, neprehodnih tropskih pragozdov, poln bolezni, strupenih žuželk in kač. Poleg tega pa še divje čete malajskih vojakov Ratu Anak Agonge, ki se je zaklel, da bo uničil Holandce. Prvo prodiranje je pokazalo Holandcem, da imajo pred seboj nevarnega nasprotnika. Parkrat so se morali vrniti na obalo, da obvarujejo svoje ladje. Šele kasneje, ko so dobili pomoč, je kazenska odprava uspešno prodirala v notranjost otoka.

Po krvavih bojih je padlo Holandcem v roke glavno mesto Ampenam in šele sedaj je bilo mogoče obkoliti palačo Ratu Anak Agonge. Njegova palača je v Tjakanagri predstavljala ves sijaj hindostanskega dvora: cerkve, velikanse dvorane za svečanosti, sobe za žene in otroke, vrtovi z živalmi in pavi, zakladnice polne zlatih predmetov in nakiti neizmerne vrednosti.

Palača je bila obdana z ogromnim zidom, visokim pet metrov in širokim dva metra. Telesna straža je hrabro in dolgo branila vhod v notranjost palače, v katero se je skrila Ratu Anak Agonga s svojim sinom. Končno je vladar uvidel, da je vsak odpor brez smisla in vdal se je na milost in nemilost poveljniku kazenske ekspedicije. Vendar z vladarjevo udajo ni bil odpor še premagan. V notranjosti otoka so čakali še številni vladarjevi sinovi in vnuki na osvoboditeljce. Glavna točka obrambe je bila palača Sakari, njegovi vojniki so prodrli tudi tu sem, kjer se je imel biti zadnji boj. Obkolitev palače je trajala dolgo in plemiči so se že hoteli predati. Od nikogar niso mogli pričakovati pomoči, pa tudi sami bogovi so jih pustili na cedilu. Vulkan Randjani, ki je tolikokrat vznemirjal prebivalce Lomboka, in ki je tolikokrat bruhal pepel in kamenje, je bil sedaj popolnoma miren.

Zadnjih deset

Druga izhoda ni bilo kot udati se ali umreti. Tradicija malajskih plemičev je imela svoje zakone: čast pokolenja je hotela žrtve. Deset posvečenih je moralo umreti junaške smrti!

Sinovi ujetega vladarja se niso hoteli vdati. Vsi so se pripravljali za poslednji boj. V palači se je odigravala junaška drama, ki je bila častna za to plemo, drama, ki je globoko pretresla nizozemsko javnost, ki je občudovala junaštvo teh princev. Junaki so se nakitili z vsem zlatom in dragulji, ki so bili v palači. Duhovniki so jim potisnili v roke zlate meče in zlate sekire, orožje, na katerem so bili odtisnjeni kipi in glave vojnih demonov, ki naj bi spremljali junake v poslednji boj. Isti trenutek, ko so začeli zažigati z bakljami palačo, so principi namočili svoje meče v kri svojih žena in otrok, da ne bi padli v roke sovražniku. Med tem, ko so prepustili krvava trupla svojih žena in otrok ognju, so se ti junaki nališpali kot neka bajeslovna bitja vrgla na sovražnika.

Boj je moral biti strašen in neusmiljen. Holandske

čete so imele pred seboj prave demone jeze in neusmiljenja. Orožje malajskih plemičev je zadelo marsikatero Holandca. Vendar je premoč Holandcev že vnaprej odločila zmago.

Eden princ za drugim je padel v boj; do zadnjega diha ni izpustil iz rok svojega zlatega orožja. Malajci imenujejo to poslednjo borbo »puputan«, to je boj brez milosti. Nočni boj »puputan« se je končal z zmago Holandcev. Nagrada je bila: ogromni zakladi otoka Lombok, ki so padli v roke zmagovalcem.

Poslednje dejanje te žalostne se je odigralo nekaj tednov po smrti vladarskih sinov otoka Lomboka. Ratu Anak Agong so poslali brez vojaških častí z otoka, kjer so njegovi predniki vladali dvesto let. Prepeljali so ga na vojni ladji v Batavijo.

Sedaj je en del zlatega zaklada z otoka Lomboka v etnografskem muzeju v Utrechtu, večji del pa je razstavljen v Rijksmuzeju v Amsterdamu. Zaklad sestoji iz zlatih kipcev v obliki vojnih demonov, tako imenovanih Bhima demonov, zlatih mečev s kačjimi glavami, nakita, prstanov in zaponk, ki jih krasijo dijamanti, rubini, safiri in smaragdi veliki kot orehi. Samo eden teh groznih obrazov z izbuljenimi očmi se smeje: bog Puti — bog zadovoljstva. Ta kip je zelo opazen, ker je podoben Budi, čeprav na otoku Lomboki ni niti sledu o budizmu.

Nizozemska vlada je pred kratkim dala avtonomijo mnogim državam Vzhodne Indije. Novi vladarji, suvereni Nizozemske kraljice, se obdajajo z istim sijajem kot njihovi predniki v samostojnih državah Sundskih otokov. Toda danes ne predstavljajo več strah in trepet svojih podanikov, temveč so razširjevalci dobrin zapadne kulture in civilizacije.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Kadar pride Amerikanec v Pariz

Veliko število Američanov, ki vsako leta obišče za časa počitnic Pariz, kar hlepi po najrazličnejših senzacijah, ki jim jih more nuditi to velenje. Pri tem pa čisto pozabljajo, da imajo v svoji domovini prav take posebnosti kot so tudi v Parizu. Američan hoče v Parizu predvsem videti apaše, prav tako kot da bi bil gangster v Ameriki čisto nekaj nenavadnega.

Pravega Američana v francoski prestolnici ne zanimajo morda umetnostni spomeniki ali monumentalne zgradbe ali druge kulturne zanimivosti. Njega pač zanima, kakšno je pravo apaško življenje. Eden takih pravih Američanov je bil tudi mr. Trumbull, ki je prišel ob letošnjih počitnicah s svojo družino v Pariz. Obisk Louvra, knjižnice in drugih pariških znamenitosti so prespali. Zato so pa bili tem podjetnejši, kaj je prišel večer, kajti vsak večer je prinesel novo senzacijo.

Gospa Trumbull je skrbno opravila svoje dragocenosti na varno v hotelski sef, hčerka Trumbull si je odvratno našminkala svoj obraz, gospod Trumbull pa si je za vsak primer vtičnil v svoj zadnji žep še samokres najnovejšega belgijskega izvora.

»Med pravimi apaši«

Obstali so v neki stranski ulici pred beznico »Pri krvavem nožu«. Večer za večerom se je ustavljal avto pred to hišo. Sem so prihajali vsi senzacija željni inozemci, ki so si hoteli ogledati pariško podzemno življenje z najnevarnejše strani. Sem je vodila pot tudi družina Trumbull. V spremstvu vodnika so vstopili oče, mati in hčerka po napol razpadlih, vijugastih in lesenih stopnicah v globoko klet; gospa Trumbull s kurjo poltjo na hrbtu, hčerka Jenny polna dražega pričakovanja, oče Trumbull pa z roko na revolverju. Vodnik jih ni zastoj že vnaprej opozarjal na posebno nevarnost tega izleta. Zdelo se je, da so si v tej beznici napravili rendezvous najslavnejši vlomilci iz vsega sveta, od Rinalda Rinaldinja do Jacka razparača. Pogled nanje je prekosil najdrzejša pričakovanja. Ženske so vresčale, moški so tulili, zamaški so pokali, kozarci življenjale: skratka bil je pravi peklenški vrišč. Oče Trumbull se je le začudil, kako je mogel cicerone najti še kako mizo prosto v tem prenapolnjenem lokal.

Družina Trumbull je imela sedaj priliko, da nasiti svoj pohlep po senzacijah. Pri neki stranski mizi je nekaj mož šepetalo tajnstvene besede. Svežnji vlomilskega orožja so menjavali svojega lastnika, moške so primerjali ključavnice z voščeniimi odtisi, pilili so ključce in skrbno pregledovali načrt mesta. Bilo je brez dvoma: pripravljali so se na velik pohod. Nenadoma pa je pozornost družine Trumbull vzbudil preprič v drugem delu beznice. Nek mož z apaško ruto okoli vratu in s karirano čepico na glavi, skratka apaš, kot ga slikajo v knjigah — se je očividno prepiral s svojo ljubico. Zagrabil jo je za vrat, z drugo roko pa

»Mirovno uro« so poslali predsedniku angleške vlade Chamberlainu švicarski urarji v zahvalo za njegova prizadevanja ob zadnjem evropskem sporu.

pograbil nož, ki ga je imel v hlačnem žepu in zamahnil proti ženi... Gospa Trumbull je od strahu zaprla oči, hčerka je strahovito zavreščala, oče Trumbull pa je skočil pokonci, potegnil iz žepa svoj samokres in ustrelil in apasu prestrelil roko.

V teh dneh je bila pred pariškim sodiščem razprava proti Trumbullu, ki je bil obtožen, da je uporabil orožje in ranil človeka, ne da bi bil imel za to vzrok. Na razburjene ugovore Američana, da je vendar obvaroval življenje ženske, ki jo je napadel apaš, mu je sodnik pojasnil, da je ta zapuščenca beznica čisto nenevarna lokal, ki ga je opremil podjeten trgovec in kamor si tuji lahko hodijo dražiti živce. »Nasilni apaš« je v srenici miroljuben slaščičar Pierre Lacotin, ki je oženjen in, ki ima šest svojih otrok. Njegov preprič z žensko je bila posebna atrakcija, ki že nekaj mesecev sem vsak večer privablja ogromno število tujcev. »Apaška« ljubica je bila prav tako nenevarna statistka, kot Lacotin. Tudi vse vlomilske tolpe, ki se je pri sosednjih mizah pripravljala nove pohode, je bila prav tako igрана. Američan se je po tem pojasnilu zavezal plačati poškodovanemu Lacotinu odškodnino. Sodnik je Trumbulla opustil, ker je obtoženec napravil dejanje v misljenju, da je bilo ogroženo življenje neke ženske.

Če bo pa po vseh teh doživljajih družina Trumbull še vedno želela videti nevarne vlomilce, si jih bo morala poiskati pač doma v Ameriki.

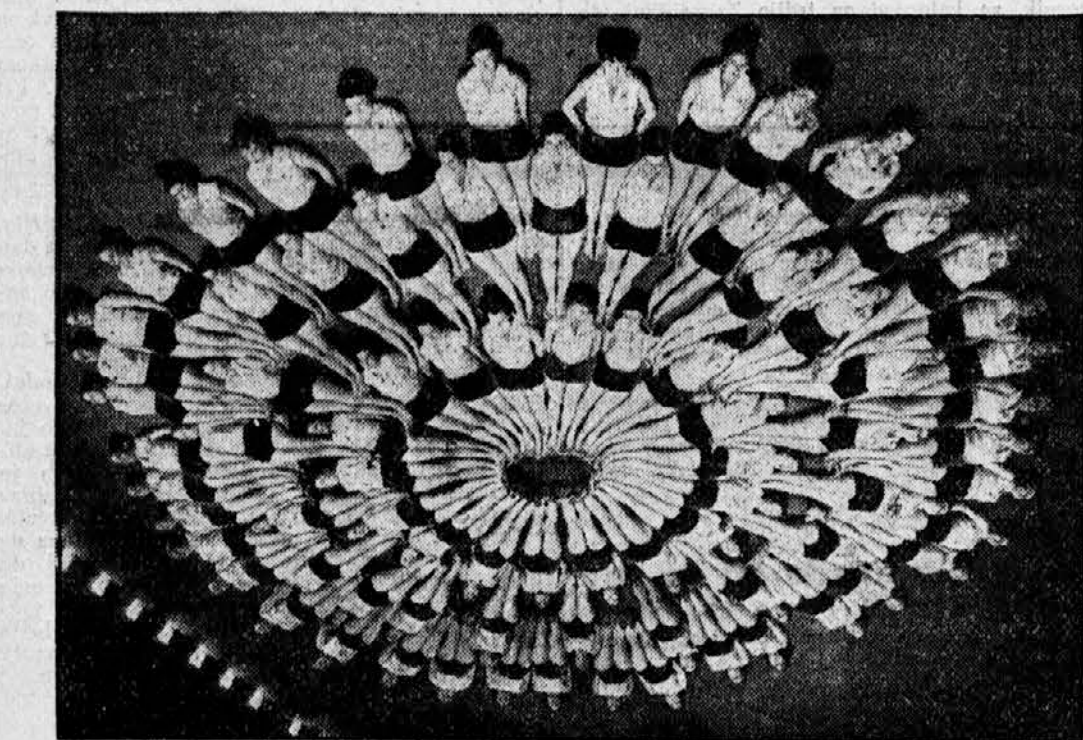
Programi Radio Ljubljana

Ponedeljek, 31. oktobra: 12 Operni speli in odlomki (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Opeldanski koncert Radijskega orkestra — 14. Napovedi — 18. Zdravstvena ura: Napredek higijene v dravski banovini v zadnjih 50 letih (g. dr. Ivo Pirc) — 18.20 H. Rabaud: Nočni sprevod (plošče) — 18.40 Kulturna kronika: Umetnostni spomeniki Savinjske doline (g. M. Marolt) — 19. Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Kako naj dvignem poljedelstvo (dr. D. Todorovič) — 19.50 Beseda k prazniku — 20. Orgelski koncert, g. prof. Matija Tome. Pred in staroklasna doba — 20.45 Vsa-kemu nekaj, koncert Radijskega orkestra — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Kvarlet mandolin.

Drugi programi

Ponedeljek, 31. oktobra: Belgrad: 20 Gledališki prenos — Zagreb: 20.30 Zbor, 21. Spomin na Azijo, 22.20 Plesna glasba — Sofija: 19.45 Beethovnova VII. simfonija — Varšava: 21. Simfonični koncert — Budimpešta: 19.25 Madžarske arije, 21.45 Koncert za glaslo, čelo in klavir, 23.10 Cigan. orkester — Trst-Milan: 21. Igra »Bolero« — Rim-Bar: 21. Opera »Oberon« — Dunaj: 20.10 Pester večer, 22.30 Ork. koncert — Berlin-Stuttgart-Frankfurt: 20.10 Plesni večer —

V trgovini. »Rada bi toplomere«, pravi mlada gospodinja, ko vstopi v trgovino. — »Reaumur ali Celzij, gospa?« vpraša trgovka. — »Kakšna razlika je?« »Pri Celziju vre voda pri 100 stopinjah, pri Reaumuru pri 80!« »O, potem rajši vzamem Reaumurja, s katerim več prihranim!«

Roža iz živih teles, kakršno so pri zadnjem nastopu v Londonu pokazale angleške telovadkinje.

Hervey Allen: Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Pollo, rjav in nekoliko zabuhel, se je dvignil iz postelje, ne da bi spremenil obraz, ter stopil k ladijskemu zaboji, se sklonil nadenj, brskal za čas po njem in pomnil kapitanu končno neko majhno parfumsko stekleničico s srebrnim zaklopecem. Antonio je zijač kot prikovan. Če mu ne bi oči prav nasprotno jasno dokazovale, bi imel Pollo za deklico. Nenadoma je kajuto napolnil silno močan duh po tuberozi. Kapitan je potegnil zamašek in si namazal lase. Antonio je skočil pokonci in nagnal malega s krepko kletvico gori na stopnice.

Zgoraj je don Jezus ježno pljunil čez ograjo, ko je videl lutko, ki je sedaj poskakovala po palubi, dajala ostra povelja in brundala operne melodije. Vsako povelje je spet ponovil ogromni črnc v zelenem turbanu. Po precej dolgem trajajočem izmenjavanju teh povelj, se je posrečilo osvetliti sidro.

»Tu vas pa zares ne zavidam, don Antonio,« je rekel don Jezus. Antonio mu je moral dati prav, toda kmalu nato se je ves zavzel za to, da je postavil stražo na palubi in istočasno nadzoroval nakladanja svojih zabojev. Cidov čoln je namreč medtem priplul.

Sunkoma, kos za kosom, so razpeli jadra. Pihal sicer ni noben veter, toda tok je vlekel ladjo nazven. V nekaj minutah so že prišli mimo »Wampanoage«, ki je ležala na izhodu pristanišča. Antonio se je sprazil na krov in čakal, da so si bili na isti črti.

»Collins!« je zakričal.

Neka zamišljena postava je presenečena obstala ob jamboru »Wampanoage« in se ozirala naokoli.

»Tu Collins! Na dvojborniku!«

»Collins je skočil proti ograji. »Kam pa?« je presenečeno vprašal.

»Afrika!«

»Za vrata!«

Kapitan Elija je pritekel v nočni srajci. Že so postajale postave manjše, a razdalja med ladjama se je povečevala. Kapitan je položil roko k ustom: »Rajši bi se peljal z nami!«

Predaleč bi bilo, da bi odgovoril. Videl je, kako sta gledala za njim, in vedel, kaj sedaj govorita o njegovih zamazanih jadrnih. Kaj, če bi imel Collinsa s seboj na »Ariostatic!«

Sklonil se je čez ograjo in gledal nazaj. Čibov čoln se je obrnil in veslal nazaj proti Regli. Bog ve, če je Dolores že vstala

114

Pri izhodu iz pristanišča je bil vodni tok močnejši in potegnil ladjo ven na odprto morje. Zunaj so se obrnili proti vzhodu, da je veter napel jadra. Oba čolna, ki sta bila pripeta ob steni, so odpeli in spustili. V pollejskem čolnu so ležali zvezani veslači s trebuhom nagnjeni preko veslaških klopí. Le brat Francois je še vedno sedel v kotu, kakor so ga bili pustili pred dobro uro. Nekaj dolžin za čolnom so videli plavajočo črno plavut orjaškega morskoga psa. Priključil se je bil »Ariostatic«.

SESTA KNJIGA

Šest in trideseto poglavje.

Afrika se polagoma približuje.

Ze devet tednov, pa še vedno so bili komaj nekaj južneje od Kapverških otokov. Mnogokaj se je medtem zgodilo, čeprav je na zunaj »Ariostatic« nudila nespremenjeno sliko. Bila je urni dvojbornik z razsežnim prostorom pod palubo. Le njeni dražestni obrisi so bili krivi, da je človek nehoti s pomanjševalnimi izrazi govoril o njej. Nenehno je deževalo. Tako je moštvo ušlo grozeči nevarnosti pomanjkanja vode. Kljub temu pa so nekateri od posadke kazali prve znake škorbute.

Tisoč milj od kopnega je brata Francois zgrabila rumena mrzlica. Skupno z morskim volkom, ki jim je noč in dan neutrudno sledil, je tvorila njegova obolenost nekaj tednov poglaviti predmet razgovorov na ladji. Celot spor med Antonio in kapitanom, napetost, katero je vsa ladja le preveč očitno čutila, je splahnel in postal brezpomemben ob nezmirljivi trdnostnosti volka, da je na zadnje dobil že kar primerek: »naš najzvestejši!«

»Ta gre šele, kadar ima poln trebuh!« je dejal eden izmed starih mornarjev. »In ne prej! Hoče le belo meso. Na vzhodnih potovanjih hočejo zmerom belo meso!«

Brat Francois se je prav gotovo že v Havani nalezal bolezni, ko je skrivaj negoval številne bolnike, ki jih je zajela nalezljiva kuga v vseh pristaniščih. Ko so se začeli pri njem pojavljati glavoboli, utrujenost, bolečine v mišicah, je bil zaradi tega prvi, ki so se na njem ti znaki jasno kazali. Ezno zdravilo, ki je bilo na razpolago, je bila navadna namizna sol, raztopljena v vodi ter neko odvajalo sredstvo. Prvega je pil veliko množino, brez ozira na to, da bi mogel zaradi tega pospešiti škorbuto. Nič ni pomagalo: po nekaj dneh je bilo njegovo stanje obžalovanja vredno.

Seveda ni moglo ostati prikrito, zaradi katere bolezni je moral menih leči, in ta novost je na mali svet na »Ariostatic« naredila zares porazen vtis. Še istega popoldneva, ko se je brat Francois zaradi rumene mrzlice vlegel v posteljo, se je ladja razdelila med seboj v dve precej različni stranki.

Don Ramon, deček Pollo in vsega zlata vredna Marija Magdalena Soller so si takoj poskrbeli prostor na zgornji manjši palubi, kjer

sta dve dobro pritrjeni viseči mrežnici pod starim platnom za jadra v začetku zastavljali za prenočišče vseh treh. Kapitan in Pollo sta si delila večjo visečo mrežnico, a mali ladijski zaboj, last don Ramona, ki je imel več predalov, so postavili zraven in ga obložili s posrebrnimi toaletnimi potrebščinami. Na ta način se je majhni zgornji palubi dvojbornika priključil neke vrste budoir, ki je bil sredi Atlantskega oceana zelo nenavaden.

Drugi zase oddeljeni prostor je bilo prebivališče, a tretji in zadnji kajuta. Kajuto in zgornjo palubo so strogo ločevali od prebivališča, a gornja paluba je bila v takem razmerju do kajute že dolgo. Antonio in Juan sta torej ostala sama, in nihče se ni upal k njima in k bratu Francoisu. Imela sta posamezne kabine samo zase skupaj s spodnjim skladiščem, v kolikor niso označili tega prostora obenem z ostalimi globlinskimi deli ladje kot nevtralnemu cesarstvu podgan.

V prebivališču pa je medtem živelo nad vse veselo življenje po lastnem okusu sedemnajst nepreručljivo razpoložljivih, za ropanje ljudi najetih prijateljev hrušča. Vodja tolpe v dobrem in še bolj v slabem je bil med njimi Polifem, enooki Francoz z Zlate obale, dečko, ki je znal s svojim prodnim pogledom prav tako točno prikovati koga, kakor s svojim nožem.

Tako se je zgodilo, da je nekaj ur, odkar se je izvedelo za bolezen brata Francoisa, nastalo na »Ariostatic« stanje pritajenega upora. Vzrokov in razlogov za to, kakor običajno, ni manjkalo. Vsi kristjani na ladji so namreč zatrdno verovali, da prenaša zrak, zlasti pa nočni, bolezen. Z mohamedanci med moštvo je bilo drugače: kot prvi pristajali svojega preroka so spet verovali, da jih bo smrt natanko takrat dohitela, kadar bo to po volji Allahu. Zaradi tega jim je bilo prav vseeno, na katerem koncu ladje so se zadrževali, kakor tudi, če so tam sedeli zdravi ali pa bolni. Vsi kraji so bili zane enaki, vsi so bili enako izpostavljeni neodbranjivim puščicam usode. V takih okoliščinah je prešlo skoraj vse izvajanje ladijskih manevrov na njihova ramena. Pod vodstvom orjaškega črnega Arabca Ali Bonga so zgrabili tam, kjer jim je velela zdravi človeški razum ali pa dona Ramona besneče režeči glas. Tudi pri krmlilu na zgornji palubi so poskušali štirje mohamedanci s svojim znanjem v zapovrstnem redu brez vsakega drugega premisleka kakor za dvojno plačilo, ki so jim ga v vsej naglici obljubili. Njihova zvestoba in službi jim je prinesla pri svobodnih duhovih v bivališču silen prezir. Tudi izogibali so se jih kot morebitnih prenašalcev bolezni. Če je lahna zaga včasih kaj osvežila zrak, je od časa do časa nekaj mornarjev izvolilo naravnati nekoliko sprednje jadrlo. To pa je bilo tudi vse.

Ni moglo izostati, da ne bi »Ariostatic« na tej leni vojni čez dalje bolj propadala. Stojče škripčevje je kmalu viselo mlahavo. Na palubi se je nabralo nesnage, da so celo navodila najbolj primitivne čistosti iz zgornje palube vzbudila le posmeh in krohote.